

Pismo organistów diecezji tarnowskiej. Półrocznik

HOSANNA

ISSN 1899-4687

Rok XVIII

czerwiec – listopad 2023

2(39)

VII OGÓLNOPOLSKI FESTIWAL MUZYKI CHÓRALNEJ

„SACRA
ECCLÉSIAE
CANTIO
Tarnów 2023”

* Nowa specjalność w DSO - KANTOR

*X Tarnowskie Dni Cecyliińskie –
prof. Piotr Rojek
prowadzący warsztaty
organowe dla uczniów
Diecezjalnego
Studium Organistowskiego
w Tarnowie (19 XI 2022 r.)*

*X Tarnowskie Dni Cecyliińskie –
laureaci X Ogólnopolskiego Konkursu
Organowego Uczniów Studium
Organistowskich w Polsce wraz
z jurorami (21 XI 2022 r.)*

*Chłopięcy Chór Katedralny
PUERI CANTORES
TARNOVIENSES
z nagrodami za I miejsce
na Festiwalu w Pradze (
1-4 XII 2022 r.)*

Od Redakcji

Drodzy Organiści
i Muzycy Diecezji Tarnowskiej!

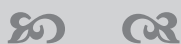
Zapraszam Was bardzo serdecznie na rekolekcje dla organistów, które odbędą się w tym roku w terminie 18-20 czerwca (od niedzieli do wtorku) tradycyjnie w Gródku nad Dunajcem. Na spotkaniu Diecezjalnej Komisji Muzyki Kościelnej Kurii Diecezjalnej w Tarnowie, które odbyło się 2 marca, dyskutowaliśmy nad innym terminem naszych spotkań rekolekcyjnych i nowym miejscem; padła propozycja, by rozpoczynały się one z początkiem wakacji w seminarium. Byłoby to możliwe, ale dopiero w środku wakacji, a to chyba nie jest za szczęśliwy termin. Pozostajemy zatem przy „starym” terminie. Proszę Was, byśmy potraktowali te ćwiczenia duchowe poważnie i odpowiedzialnie nie tylko z obowiązku, ale przede wszystkim z powinności. Przez tego typu spotkania możliwa jest m.in. przemyślana i konsekwentna praca nad podnoszeniem poziomu muzyki liturgicznej w naszej diecezji (dla uczących się w szkołach mogą wystawić odpowiednie zaświadczenia).

Chciałbym też jeszcze raz podziękować wszystkim organistom, chórzystom, księżom, którzy wzięli udział w minionym roku w listopadowej pielgrzymce na Janą Górę (12 XI 2022 r.). Było to dla nas wszystkich niecodzienne przeżycie duchowe. Przez Wasz trud, posługę i poświęcenie daliście piękne świadectwo Waszej wiary zarówno przed Panem Bogiem, jak i przed ludźmi. Zauważyło to bardzo wiele osób – nie tylko świeckich, ale i duchownych biorących udział w liturgii w tym dniu, które potem w różny sposób wyrażały swoją wdzięczność przede wszystkim za duchowe przeżycie, którego doświadczyły w czasie celebracji Mszy św. czy nabożeństwa pokutnego. Tego typu świadectwo i postawa jest zawsze zasiewem dobra na przyszłość, a dla obojętnych przypomnieniem słów Ewangelii mówiących, że jeśli ziarno wpadłszy w ziemię obumrze, przynosi owoc stokratny (zob. J 12,24).

Pragnę też zwrócić Waszą uwagę na to, że od nowego roku szkolnego uruchamiamy w Diecezjalnym Studium Organistowskim drugą specjalność – KANTOR, obok głównej – ORGANISTA. Zainteresujmy się również i tą propozycją (patrz wewnątrz numeru). Wyszukujmy też naszych potencjalnych następców w posłudze organistowskiej. Nie jest tajemnicą, że liczba uczniów w Diecezjalnym Studium Organistowskim z roku na rok spada. I tu bynajmniej nie chodzi o to, by Studium nie upadło, ale by w przyszłości muzyka w naszych świątyniach nie zesłała do poziomu... samograjka, który potrafi zagrać tylko trzy chwytów na gitarze. Niestety (a może raczej na szczęście) los i poziom muzyki w przyszłości w naszych parafiach zależy w głównej mierze od nas wszystkich. Dlatego podpowiadajmy utalentowanej młodzieży możliwość kształcenia w naszym Studium, zachęcajmy, bo... przecież „już dzisiaj zależy od polskiej młodzieży następne tysiąc lat”.

Z chrześcijańskim pozdrowieniem i modlitwą w Waszych intencjach

*Ks. dr Grzegorz Piekarz
Dyrektor Wydziału Muzyki Kościelnej*

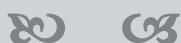
Modlitwa w intencji Synodu

Boże w Trójcy Świętej Jedyny,
obdarz nas swoją prawdą, miłością i pokojem,
abyśmy jako rodzina tarnowskiego Kościoła
owocnie przeżyli synod diecezjalny.

Pragniemy
w jedności z Kościołem powszechnym,
odnowić i ożywić Kościół tarnowski
i w świetle Ewangelii
właściwie odczytać znaki czasu.

Maryjo, Matko Kościoła
i Patronko Diecezji Tarnowskiej,
prowadź nas i wspieraj
w synodalnej pielgrzymce wiary!

Wszyscy święci i błogosławieni
Diecezji Tarnowskiej,
módlcie się za nami!

TRWAJĄ ZAPISY do Diecezjalnego Studium Organistowskiego w Tarnowie na rok szkolny 2023/2024. Od nowego roku uruchamiamy nową specjalność: **KANTOR**, obok istniejącej już specjalności: **ORGANISTA**. W specjalności **ORGANISTA** nauka w Studium trwa pięć lat na poziomie podstawowym – I stopień (rok propedeutyczny plus 4 lata). Na poziomie zaawansowanym w formie Podyplomowego Studium Organistowskiego – II stopień – nauka trwa dwa lata (zobacz wewnątrz numeru). W specjalności **KANTOR** nauka trwa dwa lata. Zgłoszenia można składać w Szkole Organistowskiej przy ul. Dwernickiego 1 lub w Wydziale Muzyki Kościelnej Kurii Diecezjalnej Tarnowie po wcześniejszym umówieniu telefonicznym (tel. 606 332 134). Wszystkie szczegółowe informacje zamieszczone są na stronie: www.muzyka.diecezja.tarnow.pl link: Szkoła Organistowska. Zgłoszenia trwają do 30 czerwca 2023 r. (możliwy termin do 15 września br. w miarę wolnych miejsc).

* * *

XIII OGÓLNOPOLSKA PIELGRZYMKA MUZYKÓW KOŚCIELNYCH NA JASNĄ GÓRĘ miała miejsce 12 listopada 2022 r. Za jej przygotowanie i przebieg odpowiedzialna była Diecezja Tarnowska. Z naszej diecezji udział wzięło 14 chórów, które wspólnie wykonały wielogłosowo wszystkie śpiewy w czasie Mszy św. w Bazylice Jasnogórskiej. Mszy św. przewodniczył ks. bp Piotr Greger – przewodniczący Komisji ds. Kultu Bożego i Dyscypliny Sakramentów KEP w koncelebrze z księżmi odpowiedzialnymi za muzykę w diecezjach Polski. Wszystkim chórom, dyrygentom, organistom i kapłanom, którzy odpowiedzieli pozytywnie na to niezwykle głębokie duchowo wydarzenie składam serdeczne **BÓG ZAPŁAĆ!!!**

* * *

NOWE ORGANY PISZCZAŁKOWE W SKRZYDLNEJ w parafii św. Mikołaja zostały pozytywnie odebrane przez Diecezjalną Komisję Muzyki Kościelnej Kurii Diecezjalnej w Tarnowie w dniu 24 listopada 2022 r. Instrument posiada 18 głosów (II/P) trakturę gry mechaniczną, trakturę rejestracyjną elektryczną. Instrument wybudowała firma Wagenbach w Niemczech w 1967 r., natomiast do Skrzydłnej sprowadziła i dokonała przebudowy instrumentu firma Piotra Nowakowskiego i Piotra Antosa w 2022 r. Uroczystego błogosławieństwa instrumentu dokonał ks. inf. Adam Kokoszka 11 grudnia 2022 r. Ks. prob. dr. Markowi Krupie i wszystkim parafianom pięknego instrumentu serdecznie **GRATULUJEMY!!!**

* * *

JUBILEUSZ CHÓRU CANTICUM JUBILAEUM z Bazyliki Limanowskiej świętowali chórzysci wraz ze swym dyrygentem Markiem Michalikiem 21 stycznia 2023 r. Uroczystą Mszę św. pod przewodnictwem ks. prob. Wiesława Piotrowskiego poprzedził koncert, w czasie którego zabrzmiała *Msza Polska* J.A. Maklakiewicza oraz *Magnificat* J. Pachelbela. Srebrnym Jubilatом serdecznie GRATULUJEMY!!!

* * *

Chłopięcy Chór Katedralny PUERI CANTORES TARNOVIENSES ZOSTAŁ LAUREATEM XXX Międzynarodowego Festiwalu Adwentowej i Bożonarodzeniowej Pieśni Chóralnej odbywającego się w Pradze (Czechy) w dniach 1-4 XII 2022 r. PUERI z Tarnowa w kategorii zespołów kameralnych został wybrany najlepszym chórem (**I miejsce**), a w kategorii chórów mieszanych otrzymał **srebrny dyplom**.

* * *

Przeżywszy lat 87, zmarł

Czesław FRĄCZEK

długoletni organista w parafii pw. św. Stanisława BM w Zasowie k. Dębicy, gdzie pełnił posługę organisty przez 42 lata (1976-2018). Wcześniej służył Bogu i ludziom swoją posługą organistowską w Brzeznej k. Starego Sącza.

Prowadził też przez kilkadziesiąt lat chór parafialny w Zasowie.

Pogrzeb odbył się 26 stycznia 2023 r. w kościele parafialnym w Zasowie o godz. 11.00.

*

Pamiętajmy o naszym Współbracie
w osobistych modlitwach.

W dniu 30 września 2023 r. odbędzie się w Tarnowie

VII
OGÓLNOPOLSKI FESTIWAL
MUZYKI CHÓRALNEJ
SACRA ECCLESIAE CANTIO
– *Tarnów 2023*

W Festiwalu mogą wziąć udział wszystkie chóry amatorskie z naszej diecezji oraz z całej Polski wykonujące sakralną muzykę chóralną. Zmagania konkursowe oceniać będzie jury złożone z profesjonalistów w dziedzinie chóralistyki.

Organizatorzy zapraszają wszystkie chóry – przede wszystkim z naszej diecezji – do wspólnego śpiewania i wspólnej zabawy.

Szczegółowe informacje na temat Festiwalu znajdują się na stronie internetowej: www.muzyka.diecezja.tarnow.pl – link: Festiwal chórów.

Zgłoszenia na Festiwal trwają do **26 czerwca 2023 r.**

Serdecznie zapraszamy na polski biegun ciepła – do Tarnowa.

Organizatorzy:
Wydział Muzyki Kościelnej Kurii Diecezjalnej w Tarnowie

Wydział Muzyki Kościelnej Kurii Diecezjalnej w Tarnowie informuje, że najbliższe

REKOLEKCJE DLA ORGANISTÓW

odbędą się w Gródku nad Dunajcem **w jednej turze (!!!):**

18-20 czerwca 2023 r.

Rekolekcje rozpoczną się w niedzielę (18 czerwca)
o godz. 19.00, a zakończą się we wtorek (20 czerwca)
o godz. 13.00.

Przypomina się, że zgodnie z postanowieniem ks. Biskupa Tarnowskiego zawartym w *Regulaminie Organistów Diecezji Tarnowskiej* wydanym w 2006 roku obecność na rekolekcjach dla organistów jest obowiązkowa, natomiast nieobecność na nich należy usprawiedliwić w Wydziale Muzyki Kościelnej Kurii Diecezjalnej w Tarnowie. Dotyczy to wszystkich organistów – także siostry zakonne – aktualnie grających niezależnie od rodzaju umowy i wykształcenia.

Dla celów porządkowych swój udział w rekolekcjach należy zgłosić w Wydziale Muzyki Kościelnej telefonicznie, listownie lub przez e-mail **do dnia 16 czerwca 2023 br.** by mieć zapewnione miejsce na rekolekcjach.

Ks. dr Grzegorz Piekarczyk
Dyrektor Wydziału Muzyki Kościelnej

Uwagi organizacyjne:

– Zabierzmy ze sobą *Śpiewnik kościelny* ks. J. Siedleckiego!!!

Diecezjalne Studium Organistowskie im. ks. Kazimierza Pasionka w Tarnowie ogłasza nabór na rok szkolny 2023/24 na:

– *specjalność: ORGANISTA*

poziom podstawowy (I°) i poziom poddyplomowy (II°)

Poziom podstawowy – czyli stopień I – trwa cztery lata plus rok propeutyczny (dla zaczynających od „0”). Wykłady odbywają się w soboty (od października do czerwca) plus lekcje gry na fortepianie i organach.

Poziom poddyplomowy – czyli stopień II – trwa dwa lata. Wykłady odbywają się w czwartki w godzinach popołudniowych (od października do czerwca) plus lekcje z gry na organach.

oraz

– *specjalność: KANTOR*

Nauka trwa dwa lata. Wykłady odbywają się w soboty (od października do czerwca) plus lekcje gry na fortepianie.

Od kandydatów do DSO w Tarnowie wymaga się następujących dokumentów: podanie, życiorys, opinię ks. proboszcza, dwie fotografie, ostatnie świadectwo wykształcenia ogólnego oraz muzycznego (dla kandydatów na poziom podstawowy) oraz dyplom Studium Organistowskiego lub innej placówki o tym samym charakterze (dla kandydatów na Podyplomowe Studium Organistowskie).

Dokumenty te prosimy składać – po wcześniejszym telefonicznym umówieniu – w Diecezjalnym Studium Organistowskim w Tarnowie (ul. Dwernickiego 1, 33-100 Tarnów, tel.: 606 332 134) lub w Wydziale Muzyki Kościelnej Kurii Diecezjalnej w Tarnowie (ul. Piłsudskiego 6, 33-100 Tarnów, tel.: 14 63 17 348) do **30 czerwca 2023 r.** Szczegóły patrz: www.muzyka.diecezja.tarnow.pl link: Szkoła Organistowska.

*Ks. dr Grzegorz Piekarczyk
Dyrektor DSO w Tarnowie*

!!!

Jakie prace przy organach organista może wykonać samodzielnie? (cz. II)

Na to pytanie odpowiada aneks do „Regulaminu organistów diecezji tarnowskiej” zatwierdzony przez Biskupa Tarnowskiego w 2006 roku. Mówi on w II części, że:

(...)

9. Należy chronić instrument przed zakurzeniem. Przy sprzątaniu chóru stosować odkurzacz, wilgotne trociny lub ścierać go na mokro. Należy też zadbać o to, by w przypadku zamiatania kościoła nigdy nie czynić tego w kierunku organów. Osadzający się kurz na labiach piszczałek powoduje ich szybsze rozstrojenie.
10. Troszczyć się o czystość i porządek przy stole gry oraz we wnętrzu szafy organowej. Czyszczenia wewnątrz szafy nie należy dokonywać za często, gdyż wiąże się to z usuwaniem piszczałek. Czyszczenie to powinno się dokonać przy generalnym przeglądzie.
11. Prawidłowo konserwować silnik oraz instalację elektryczną – uzupełnić olej w dmuchawach szczególnie starszego typu i mieć w zapasie bezpieczniki o właściwej mocy.
12. W czasie prac remontowych w kościele zwrócić szczególną uwagę na zabezpieczenie organów przed zabrudzeniem i uszkodzeniem. W przypadku malowania lub jakichkolwiek prac renowacyjnych we wnętrzu kościoła organy winny być zabezpieczone szczelnie folią.
13. Usuwać bezzwłocznie drobne usterki – żadnych uszkodzeń nie naprawiać prowizorycznie.
14. Prace remontowe przy organach powierzać jedynie odpowiedzialnym fachowcom w porozumieniu z Diecezjalną Komisją Muzyki Kościelnej (Podkomisja ds. budownictwa organowego).

* * *

Ks. prof. dr hab. Andrzej Zajac
Uniwersytet Papieski Jana Pawła II w Krakowie
Międzyuczelniany Instytut Muzyki Kościelnej w Krakowie

CZY TYLKO ŚPIEWANIE? PRÓBA KOMPLEKSOWEGO SPOJRZENIA NA SPECYFIKĘ KOŚCIELNYCH ZESPOŁÓW ŚPIEWACZYCH (CZ. II)

1. Religijny charakter funkcji chórów kościelnych
2. Pozamuzyczne funkcje chóru kościelnego
  - Chór kościelny środowiskiem edukacyjnym
  - Chór kościelny środowiskiem wychowawczym
  - Chór kościelny środowiskiem formacyjnym

2. Pozamuzyczne funkcje chóru kościelnego

W encyklopedii muzycznej znajdziemy następującą definicję chóru: „Zespół śpiewaków wykonujących utwór muzyczny wielogłosowo lub jednogłosowo a cappella lub z towarzyszeniem instrumentów”¹. Ta definicja kładzie akcent na czysto techniczny, wykonawczy aspekt chóru i słusznie można ją odnieść także do każdego chóru kościelnego. Czy jednak taka definicja wyczerpuje całkowicie zakres znaczeniowy tego żywego organizmu, jakim jest chór kościelny? Wymaga ona jednak uzupełnienia o kilka niezbędnych elementów. Każdy chór tworzy określony układ, w którym zachodzą różnego rodzaju odniesienia osobowe: wzajemne relacje chórzystów do siebie, chórzystów do dyrygenta, wreszcie dyrygenta do poszczególnych członków chóru. Z tego względu każdy chór, również chór kościelny, jest środowiskiem, którego członkowie nie tylko zdobywają pewien zakres wiedzy muzycznej i praktycznych umiejętności śpiewaczych, ale także wzajemnie na siebie oddziałują.

Każdy chór jest grupą osób, środowiskiem, w którym dokonują się różnego rodzaju działania: edukacyjne, wychowawcze, a w przypadku chóru kościelnego, również takie, które można nazwać działaniami formacyjnymi. Dlatego oprócz pełnienia muzycznych funkcji o ściśle religijnym charakterze, w działalności chóru kościelnego można wyszczególnić także takie formy aktywności, które nie są ściśle związane z muzycznymi zadaniami. Chodzi o trzy obszary działań, które pozwolą ukazać w sposób możliwie wyczerpujący zadania chóru kościelnego. Są to: edukacja, wychowanie i formacja. Co należy rozumieć przez te pojęcia? Edukacja – to przekazywanie wiedzy, zdobywanie umiejętności, sprawności w określonej dziedzinie; wychowanie – dotyczy ludzkich zachowań, tego, co potocznie nazywamy „kulturą bycia”; formacja natomiast odnosi się do sfery ludzkiego ducha, postaw człowieka wobec podstawowych zagadnień egzystencjalnych, takich jak: wiara w Boga, sens życia, śmierci, cierpienia, miłości, ostatecznego przeznaczenia człowieka. Formacja w dużej mierze wpływa na przyjęcie określonego światopoglądu.

¹ *Encyklopedia muzyki*, red. A. Chodkowski, Warszawa 1995, s. 156.

– Chór kościelny środowiskiem edukacyjnym

Pojęcie edukacji kojarzy się zazwyczaj ze szkołą. Szkoła bowiem jest miejscem, gdzie ludzie, zwłaszcza dzieci i młodzież, zdobywają wiedzę i różnego rodzaju umiejętności. Edukacja to niezbędny element działań chóru – chór jest szkołą. Nie bez racji najstarsze ośrodki kształcenia śpiewaków nazywano *scholae cantorum* – „szkołami śpiewaków”. Chór rzeczywiście jest szkołą, w której chórzyści zdobywają pewne kompendium wiedzy muzycznej takiej jak: umiejętność odczytania zapisu nutowego, zasad wydobywania głosu, technicznych umiejętności niezbędnych do prawidłowego śpiewania itp. Szerzej o tych zagadnieniach traktują podręczniki dotyczące sztuki prowadzenia chóru, dlatego celowo zostaną tutaj pominięte. Jednakże jeden ważny aspekt edukacji, również w odniesieniu do chóru kościelnego, zasługuje na szczególną uwagę. Chodzi o szeroko pojętą edukację kulturową.

Obecnie obserwujemy proces zacierania się różnic pomiędzy wytworami kultury a produktami kultury masowej, które często utożsamiane są z pospolitym kiczem. Dla tego rodzaju „pseudosztuki” klasyczne kategorie estetyczne (prawda, dobro i piękno) nie mają znaczenia. Liczy się zasięg oddziaływania, moda, popularność, a przede wszystkim osiągnięcie jak największego zysku finansowego. Dotyczy to również kultury muzycznej. Wobec niebezpiecznego poszerzania się obszaru muzycznej subkultury, zagadnienie edukacji kulturowej, realizowanej w kościelnych zespołach śpiewaczych, nabiera szczególnego znaczenia.

Praca z chórem kościelnym stwarza kilka możliwości realizowania tak pojętej edukacji kulturowej.

1) Chór śpiewa utwory z różnych epok (średniowiecze, renesans, barok, oświecenie, romantyzm, współczesność). Stwarza to dobrą okazję do przekazania chórzystom wielu informacji z zakresu szeroko pojętej kultury muzycznej, których gdzie indziej może nie uzyskają (kontekst historyczny, uwarunkowania społeczne, cechy osobowości kompozytora, kontekst religijny utworu itp.).

2) Tekst utworów – w utworach religijnych jest to często tekst łaciński – staje się to okazją do ukazania związków nowożytnych języków z językiem łacińskim; wiadomo, że wiele słów w języku polskim i innych językach europejskich ma swoje korzenie w łacinie. Przekazanie tych informacji zależy jednak od umiejętności i wiedzy dyrygenta.

3) Doskonałą okazję do kulturowej edukacji stwarzają festiwale i podróże koncertowe krajowe i zagraniczne. Każda podróż chóru pod względem kulturowym winna być przez dyrygenta starannie przygotowana.

– Chór kościelny środowiskiem wychowawczym

Coraz powszechniejsze staje się dzisiaj wołanie o potrzebę wychowywania dzieci i młodzieży. W procesie wychowawczym rodzina niekiedy zawodzi (patologii rodzinne, przemoc, alkoholizm); szkoła często zwalnia się z obowiązku wychowywania, uważając, że jej głównym zadaniem jest nauczanie; nie zawsze też skutkuje działalność wychowawcza Kościoła. Obecnie w znacznej mierze funkcję wychowawczą przejęły media

(głównie internet). Negatywne skutki takiego wychowania widzimy nader często, dlatego w pracy z chórem kościelnym nie wolno pominąć tego bardzo ważnego aspektu. Jest to wyzwanie i trudne zadanie stojące przed każdym dyrygentem. Muzyka jest tą dziedziną sztuki, która w procesie wychowania odegrać może ważną rolę. Znane jest przekonanie starożytnych, że „muzyka łagodzi obyczaje”. Dzisiaj jednak należałoby dookreślić, jaka muzyka łagodzi obyczaje, a jaka prowadzi do ich zdziczenia.

W traktacie *De artibus et disciplinis liberalium artium* Aureliusz Kasjodor, teoretyk muzyki z przełomu V i VI w. (485-580) pisał: „Muzyka to najwładzniejsza i nader pożyteczna poznanie, które kieruje umysł nasz ku wyższym rzeczom, a uszy koi melodią... Dzięki muzyce trafnie myślimy, pięknie mówimy i odpowiednio się poruszamy”². Jako swoisty komentarz do tych słów, Stefan Rieger, publicysta i krytyk muzyczny, przytacza słowa Alberta Savinio, które warto tu powtórzyć: „Muzyka to podstawowy element edukacji. Muzyka uczy nas być: być w towarzystwie i być samemu. Muzyka uczy nas jak chodzić, jak się ruszać, jak nie wpadać na kredens zastawiony porcelaną i nie nadeptywać na odciski starszej pani. Dzięki muzyce możemy oduczyć się jąkania: słownego i duchowego. (...) Wejść w rezonans z ruchem wszechświata i naszym wewnętrznym ruchem. Muzyka uczy nas żyć, w najgłębszym, najbardziej metafizycznym sensie”³.

W wychowawczych działaniach z chórem mamy znakomite narzędzie w postaci najbardziej szlachetnej sztuki, jaką jest muzyka. Słynny skrzypek i dyrygent Jehudi Menuhin zapytany, co by zrobił, gdyby jakieś państwo powierzyło mu swój system edukacji, odpowiada, że po pierwsze, kazałby dzieciom zaczynać każdy dzień od śpiewu i tańca. I dodawał, że w tzw. trudnych szkołach agresja znika z chwilą, gdy dzieci śpiewają i tańczą⁴. Wspomniany wyżej Stefan Rieger słusznie zauważa: „W szkołach muzycznych, nad czym warto pomyśleć, poziom przestępczości równa się mniej więcej zero. Ten, kto ma w rękę skrzypce lub wiołę da gamba, nie odczuwa na ogół potrzeby łamania krzesel ani walenia bliźniego w głowę. Granie w zespole lub śpiewanie w chórze, poza wszystkim innym, jest też lekcją demokracji i harmonijnego współżycia. Są jeszcze kraje, jak Norwegia, gdzie wszystkie bez wyjątku dzieci uczą się muzyki. I nie chodzi tu wcale o taśmową produkcję Griegów, lecz o wychowanie istot psychicznie zrównoważonych i społecznie zintegrowanych”⁵.

Kilkanaście lat temu we Francji zdobył zupełnie nieoczekiwaną popularność film pt.: *Les Choristers* (u nas znany pod tytułem: *Pan od muzyki*). Zastanawiano się, co stanowi tajemnicę sukcesu tego filmu. Wspominany już wyżej Stefan Rieger snuje refleksje na kanwie tego filmu i tak tłumaczy jego medialny sukces: „O czym bowiem opowiada ten film? O tym, jak to szaremu, drugorzędnemu wychowawcy udaje się podzielić czymś

² Cyt za: J. Bramorski, *Pieśń nowa człowieka nowego. Teologiczne aspekty muzyki w świetle Josepha Ratzingera – Benedykta XVI*, Gdańsk 2012, s. 210.

³ Cyt za: S. Rieger, *Głośno wszędzie, głucho wszędzie*, „Tygodnik Powszechny”, 13 marca

2005, nr 11, s. 8.

⁴ Cyt za: tenże, *Pan od ocalenia*, „Tygodnik Powszechny” 3 kwietnia 2005, nr 14, s. 12.

⁵ Cyt za: tenże, *Łabędzi śpiew muzyki*, „Tygodnik Powszechny”, 31 stycznia 1999, nr 5, s. 16.

z dziećmi, które dotąd były znękanе i nie-szczęśliwe. A to coś to nie wiezda, nawet nie sztuka – po prostu estetyczny okrucz, kawalek Pięknа: śpiew... Śpiew dzieci prowadzonych przez dorosłego. Parabola jest czytelna i podpowiada taką hipotezę: film odnosi sukces, gdyż pokazuje, że można dzieci kochać, i że taka «dobra» miłość może je ucywilizować. Z estetycznej emocji rodzi się edukacyjna więź, z gruntu zdrowa, w przeciwieństwie do relacji opartej na brutalnej władzy, albo na nękaniu seksualnym. Toteż film nie jest wcale nostalgiczny, lecz głęboko utopijny. Na przekór powszechnemu zniechęceniu stara się optymistycznie dowieść, że dzikusów da się wychować⁶.

W pracy z chórem kościelnym nie trzeba obawiać się stawiać młodzieży wymagań. Znane powiedzenie, że „jeśli chcesz, żeby ludzie za tobą poszli – stawiaj im wymagania”, jest ze wszech miar słuszne! Dyrygenci chórów kościelnych powinni stawiać wymagania swoim młodocianym podopiecznym: zabraniać picia alkoholu, palenia papierosów, brania narkotyków, ekstrawaganckich sposobów ubierania się, używania wulgarnego słownictwa, zachowań właściwych dla młodzieżowej subkultury, itp.

– Chór kościelny środowiskiem formacyjnym

Edukacja i wychowanie nie wyczerpuje całokształtu działań chóru kościelnego, za który przede wszystkim odpowiedzialny jest dyrygent. Musi obejmować również tę dziedzinę, którą określamy słowem „formacja”. Co rozumiemy przez to pojęcie? Edukacja – jak to

wyżej było wyjaśnione, dotyczy zdobywania pewnych umiejętności, sprawności, wychowanie odnosi się do dziedziny ludzkich zachowań, natomiast formacja obejmuje sferę postaw wobec najważniejszych problemów życia. Dotyczy stosunku człowieka do określonego systemu wartości, światopoglądu, do spraw wiary, do tego, co mieści się pod szeroko rozumianym pojęciem „duchowości”. W pracy z chórem, a zwłaszcza z chórem kościelnym tej sfery nie wolno zaniechać. W „Instrukcji o muzyce kościelnej *Musicam Sacram*” Kościół wyraźnie wskazuje na konieczność tego rodzaju działania: „Oprócz kształcenia muzycznego należy udzielać członkom zespołu (chodzi o chór) również odpowiednich wiadomości z dziedziny liturgii i życia duchowego tak, by wykonywane przez nich zadania liturgiczne nie tylko podnosiły piękno świętych obrzędów i były zbudowaniem dla wiernych, ale także by dla nich samych były źródłem duchowego dobra⁷”. Właśnie to „duchowe dobro” chodzi.

Należy zdecydowanie podkreślić, że w pracy formacyjnej z chórem kościelnym nie może być mowy o ślepej indoktrynacji, religijnym „praniu mózgu”, wymuszaniu określonych zachowań religijnych. Ta praca musi dokonywać się w atmosferze poszanowania osobistej wolności każdego chórzysty: dziecka lub młodego człowieka. Jeśli w sferze edukacji czy wychowania możemy niekiedy wymuszać określone zachowania, to w dziedzinie formacji religijnej tego nam czynić nie wolno. Chórzysci, niezależnie, czy będą to dorosłe osoby, czy dzieci lub młodzież, nie mogą czuć się duchowo zniewole-

⁶ Tenże, *Pan od ocalenia*, dz. cyt., s. 12.

⁷ „Instrukcja *Musicam Sacram*”, nr 24 (dalej: MS).

ni, przymuszeni, czy wręcz zastraszeni. Winni mieć świadomość całkowitej wolności, a równocześnie być świadomymi zadań, jakie na nich nakłada przynależność do chóru kościelnego. Tylko wówczas można mówić o formacji. Formacja to ukazywanie wartości. Często będą to wartości wyprowadzone z Ewangelii, wówczas są to wartości religijne, ale także wartości tzw. ogólnoludzkie, niekoniecznie wynikające z religii. Do przyjęcia jakichkolwiek wartości nie można człowieka przymuszać.

Główną powinnością chórów kościelnych, co więcej, zasadniczą racją ich istnienia i działania, jest śpiew w liturgii. W instrukcji *Musicam Sacram* czytamy: „Na szczególną uwagę zasługują ze względu na swe liturgiczne posługiwanie: chór kościelny, zespół instrumentalny i zespół śpiewaków (schola cantorum)”⁸.

Wśród chórów kościelnych jest wiele zespołów, które także prowadzą działalność koncertową, biorą udział w różnych konkursach i festiwalach chóralnych w kraju i za granicą. Zdobywają nagrody i wyróżnienia. Jest to zjawisko ważne i nader pożyteczne, bowiem dzięki niemu pewien negatywny stereotyp „chóru kościelnego”, jako gorszej kategorii chórów, zostaje pozytywnie zreweryfikowany i obalony. Chór kościelny niekoniecznie musi być „gorszy”! Jego liturgiczna funkcja obliguje go do należącego poziomu wykonawczego.

Wykonywanie koncertów religijnej muzyki chóralnej stanowi ważną dziedzinę działalności chóru kościelnego, wręcz niezbędną dla artystycznego rozwoju i podnoszenia kwalifikacji. Uroczysta liturgia Kościoła potrzebuje śpiewu chóru, tak jak potrzebuje śpiewu celebransy,

psałterzysty, diakona, śpiewu wiernych, gry organowej – jest wszak świętowaniem Pamiątki Pana i najwyższym aktem kultu Kościoła. Kardynał Ratzinger słusznie uważa, że „w sprawowaniu liturgii decyduje się przyszłość wiary i Kościoła”.

Nie wolno zapominać o tym, że chór kościelny to szczególnie zaangażowana religijnie i liturgicznie grupa ludzi (dzieci, młodzieży, dorosłych), działająca we wspólnocie parafialnej. Chór kościelny jest w pełnym tego słowa znaczeniu „grupą apostołską”!

Wśród wielu refleksji kard. Josepha Ratzingera na temat muzyki kościelnej znajdujemy słowa, które należy odnieść do każdego chóru kościelnego: „Ponieważ posługa muzyczna jest posługą liturgiczną, można ją z pewnością pełnić jako formę posługi duszpasterskiej, a także kapłańskiej. Muzyka kościelna, która w swym wykonaniu rzeczywiście odpowiada wymogom liturgii, jest rodzajem apostołatu i służy budowaniu wspólnoty”⁹.

* * *

Tarnów, 17 lutego 2019 r.

Niniejszy tekst jest zmodyfikowaną formą wykładu wygłoszonego 14 grudnia 2017 r. w Wyższym Seminarium Duchownym w Rzeszowie podczas konferencji naukowej: „Quo vadis musica sacra”. Opublikowany w czasopiśmie „Musica Ecclesiastica” Rocznik Stowarzyszenia Polskich Muzyków Kościelnych, nr 14 (2019), s. 81-89.

* * *

⁸ MS 19.

⁹ J. Ratzinger, *Opera omnia. Teologia liturgii*, dz. cyt., s. 570.

MIKOŁAJ Z KRAKOWA

żył w I poł. XVI w.

Zarys sytuacji historycznej

Wiek XVI często nazywany bywa „złotym wiekiem” kultury polskiej. Jej rozwojowi sprzyjała sytuacja panująca na dworze królewskim – Bona Sforza i Zygmunt Stary byli rozmiłowani w różnych dziedzinach sztuki, w tym w muzyce. Król sprowadził do Polski sztukę renesansową, w tym stylu przebudowano Zamek Królewski na Wawelu, na którym znajduje się największy renesansowy dziedziniec w Europie, zaś w tamtejszej katedrze ufundował on Kaplicę Zygmuntowską. Z fundacją króla wiąże się również powstanie w 1540 r. **Kapeli Roran-tystów**. Był to męski zespół wokalny, złożony wyłącznie z duchownych, działający aż do 1794 r., czyli czasów rozbiorów Polski. Jego zadaniem było śpiewanie w katedrze, zaś repertuar należał do ambitnych – wykonywano wielogłosowe utwory kompozytorów polskich i z zagranicy – w tym Palestriny, czy Orlando di Lasso. W tym czasie w Akademii Krakowskiej w ramach *quadrivium* uczono arytmetyki, geometrii, astronomii oraz muzyki, uważanej za dziedzinę matematyczną, rozszerzenie arytmetyki.

Jednym z głównych źródeł historycznych polskiego renesansu jest *Tabulatura Jana z Lublina*. Prócz bogatego repertuaru muzyki twórców polskich i europejskich zawiera również anoni-

mowy traktat, wykładnię ówczesnych prawideł teorii muzyki – m.in. dotyczących stroju dźwiękowego i kontrapunktu. Samo pojęcie **tabulatury** związane jest zarówno z muzyką organową, jak i lutniową (najpopularniejszymi w tamtym czasie) – oznacza zbiór utworów przeznaczonych do wykonania instrumentalnego, zanotowanych za pomocą specjalnych znaków. Z kolei utwory wokalne notowano za pomocą notacji menzurальной, będącej prototypem dzisiejszej notacji muzycznej.

Tabulatura lutniowa

Szacuje się, że w latach 1420-1700 powstało w Polsce około 20 tabulatur, w tym m.in.:

- *Tabulatura organowa Jana z Lublina;*
- *Tabulatura z klasztoru św. Ducha w Krakowie;*
- *Tabulatury wrocławskie;*
- *Gdańska tabulatura organowa;*
- *Tabulatura warszawska*
- *Tabulatura pelplińska*
- *Tabulatura oliwska*

Tabulatura organowa

Człowiek i dzieło

Nie są znane dokładne daty urodzin, śmierci, czy działalności Mikołaja z Krakowa, jednak wiadomo, że żył i tworzył w I poł. XVI w. Jego dzieła zachowały się w tabulaturach organowych: *Jana z Lublina* oraz z *klasztoru św. Ducha w Krakowie*. Sygnowane są monogramem „N. C.”, co oznacza *Nicolaus Cracoviensis*. Składają się na nie takie gatunki, jak: fragmenty mszy, antyfony, motety, pieśni religijne i świeckie, tańce, preambula, intawoltacje. Oto niektóre z nich:

- *De sancto Johanne Baptista*,
- *Wesel się Polska Korona*,
- *Ave Hierarchia*,
- *Preambulum in d*,
- *Alia Italica*,
- *Hajducki* (taniec),
- *Alia Poznanie*,
- *Zakulał się tarnem* (świecka).

W muzyce Mikołaja z Krakowa zaznaczają się wpływy włoskie, szczególnie drugiej/trzeciej szkoły niderlandzkiej, z podobieństwem przede wszystkim do twórczości Josquina de Pres. Jak wielu kompozytorów epoki średniowiecza i renesansu, krakowski twórca związany był z posługą wspólnocie Kościoła, tworzył dzieła mające na celu przybliżyć wiernym Boga i uzmysławiać – przez muzykę – jego piękno. Prócz muzyki religijnej tworzył także dzieła świeckie, zaś jego tańce uznawane są za najstarsze znane w Pol-

sce. Mirosław Perz, muzykolog, zakwestionował rolę i znaczenie twórczości Mikołaja z Krakowa, stawiając tezę, że zachowane przekazy są po prostu śladami jego wielkich umiejętności improwizatorskich, co zdaje się potwierdzać fakt o istnieniu różnych wariantów tego samego dzieła. Tworząc muzykę religijną, twórca bazował wprost na materiale chorału i pieśni. Jego utwory były dostosowane do **techniki alternatim**, polegającej na naprzemiennym śpiewie zwrotki i improwizacji organowej bez śpiewu. Bez wątplenia stanowią ciekawe urozmaicenie repertuaru organowego współczesnych organistów.

Tabulatura z utworami Mikołaja z Krakowa

Lukasz Tryba – organista w par. Matki Bożej Szkaplerznej w Tarnowie, student Akademii Muzycznej w Krakowie

Nowe organy w kaplicy Wyższego Seminarium Duchownego w Tarnowie

Kaplica Wyższego Seminarium w Tarnowie w bieżącym roku wzbogaciła się o nowe organy. Jednak w całej historii obecnego kompleksu budynków seminaryjnych, którego najstarsza część pochodzi z 1838 r., jest to według obecnego stanu wiedzy czwarty z kolei instrument.

Pierwsze organy

O pierwszych organach w seminarium wiadomo niewiele. Zapewne musiały zostać one zainstalowane wkrótce po oddaniu do użytku docelowego budynku i urzędzeniu prowizorycznej kaplicy. Liczyły prawdopodobnie cztery głosy¹. Po zbudowaniu w 1890 r. kolejnych organów zostały podarowane przez ks. inf. Stanisława Walczyńskiego do pierwszej kaplicy w Krzyżu (dziś dzielnica Tarnowa)², zbudowanej w 1884 r. Służyły tam przez ponad 20 lat, jednak kres ich istnienia przyniosła rozbudowa kaplicy w latach 1909-1910, w wyniku której utworzono istniejący do dziś kościół. Cztery lata później firma Rieger zbudowała nowe sześciogłosowe organy (opus 1982)³, przeniesione później do Starych Żukowic, a obecnie jest tam przebudowany instrument firmy Tadeusza Rajkowskiego z Włocławka.

Organy firmy Rieger (1890-1967)

W 1890 r. firma braci Rieger z Jägerndorf zbudowała dla seminarium czterogłosowe organy⁴, oznaczone numerem opusowym 284. Zapewne miały one trakturę mechaniczną. Po zbudowaniu kolejnego instrumentu ich części (prospekt oraz piszczałki drewniane) zostały wykorzystane w 1972 r. przez Mieczysława Gwoźdźdza do budowy nowych organów w Swoszowej.

Prospekt organów w Swoszowej (fot. Jakub Łątką)

¹ Archiwum Diecezjalne w Tarnowie (dalej: ADT), sygn. WD XLII/27, sprawozdanie z wizytacji dziekańskiej w 1970 r. (parafia Tarnów-Krzyż): [...] *organ stary 4 głosowy* [...] *podarowany przez Semin. Duchowne w Tarnowie.*

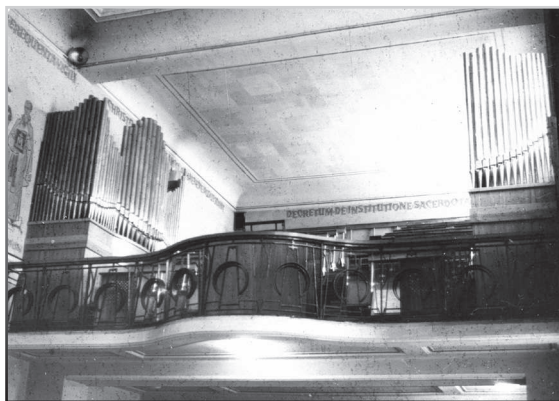
² ADT, sygn. WD XXXIX/28, kwestionariusz dotyczący kościołów i kaplic z 1968 r. (parafia Tarnów-Krzyż): *Organy podarował dla kaplicy w Krzyżu Ks. Inf. Stanisław Walczyński z Tarnowa; w r 1890 [...] dawniej były w Semin. Duchow.*

³ Sudetendeutsches Musikinstitut in Regensburg, *Orgelbau Rieger und Kloss Jägerndorf*, k. 234 (wypis dzięki uprzejmości ks. Franciszka Koeniga).

⁴ Tamże, k. 216.

Organy Tadeusza Rajkowskiego (1967-2022)

15 maja 1967 r. organmistrz Tadeusz Rajkowski z Włocławka podpisał umowę na rzezoną *przeróbkę starych 16 to głosowych organów z wadliwie działającymi wiatrownicami*⁵. W rzeczywistości chodziło oczywiście o budowę nowego instrumentu, którą ukończono jeszcze w tym samym roku⁶. Zgodnie z umową, po zakończonych pracach miał być to *instrument doświadczalny*, w którym Rajkowski chciał stale dokonywać poprawek w wiatrownicach w związku ze staraniami o uzyskanie patentu. O tego typu pracach dowiadujemy się z listu organmistrza do prokuratora seminarium, datowanego na 3 października 1972 r., który wspomina o niedawnym przeglądzie i zapowiada usunięcie kolejnych usterek po nowym roku oraz odbiór w styczniu lub lutym⁷. W rzeczywistości odbył się on dopiero 20 kwietnia 1973 r.⁸. W 1984 r. budowniczy przeprowadził remont organów; według umowy zobowiązał się go ukończyć do 30 stycznia tego roku⁹. Od tego czasu chyba nie dokonano w instrumencie zmian aż do 2004 r., kiedy to wybudowano nową kaplicę seminarium i przeniesiono do niej instrument. Translokacji, podczas której wykonano nowe drewniane obudowy wentyli w miejsce plastikowych, dokonał Mieczysław Klonowski z Katowic¹⁰. W tej postaci instrument służył do 2022 r., kiedy został rozebrany i sprzedany z przeznaczeniem na części.

*Prospekt organów Tadeusza Rajkowskiego
w dawnej kaplicy seminarialnej (ATR)*

Organy miały 16 głosów, dwa manualy i pedał. Traktura była pneumatyczna, jednak dalsza od stołu gry szafa była obsługiwana przez relajs elektryczny¹¹. W instrumencie Rajkowski zastosował autorskiej konstrukcji wiatrownice membranowe. Dyspozycja była następująca:

⁵ Archiwum po firmie organmistrzowskiej Tadeusza Rajkowskiego we Włocławku (dalej: ATR), teczka *Kosztorysy, Umowa* [na budowę organów w seminarium w Tarnowie] z 15 maja 1967 r.

⁶ ATR, teczka *Tradycja*, list Tadeusza Rajkowskiego do bp. Jerzego Ablewicza z 18 marca 1973 r.

⁷ ATR, teczka *Kosztorysy*, list Tadeusza Rajkowskiego do prokuratora seminarium z 3 października 1972 r.

⁸ ATR, teczka *Odbiory, Sprawozdanie z odbioru organów w Wyższym Seminarium Duchownym w Tarnowie*.

⁹ ATR, teczka *Kosztorysy, Kosztorys na remont organów w Seminarium [sic!] w Tarnowie* z 16 grudnia 1983 r.

¹⁰ Informacja Andrzeja Kamińskiego.

¹¹ Informacja Dominika Kabota.

Manual I C-a ³	Manual II C-a ³	Pedal C-f ¹
Pryncypał 8'	Kwintadena 8'	Subbas 16'
Bourdon 8'	Salicet 8'	Pryncypał skrzypcowy 8'
Oktawa 4'	Vox coelestis 8'	Chorał 4'
Gemshorn 4'	Rurplet 4'	
Mix. minor 3 ch.	Koncertflet 4'	
	Róg 2'	
	Cymbel 3 ch.	
	Krumhorn 8'	

POŁĄCZENIA:

II-I; Super II-I; I-Ped.; II-Ped.

URZĄDZENIA DODATKOWE:

automat pedałowy;

dwie wolne kombinacje;

crescendo; żaluzja manuału II;

tremolo manuału II; wyłącznik
głosu językowego.

STAŁE KOMBINACJE:

Piano; Forte; Tutti.

Stół gry organów Tadeusza Rajkowskiego

Organy Bernharda Kocha

W 2022 r. seminarium zakupiło organy z likwidowanego kościoła ewangelickiego w Schalksmühle-Dahlebrück (Niemcy, Nadrenia Północna – Westfalia). Zbudował je Bernhard Koch z Wuppertalu-Barmen prawdopodobnie w 1967 r. Montaż instrumentu, prowadzony przez Piotra Nowakowskiego z Tychów i Piotra Antosa z Brzeźnicy, zakończył się w maju 2023 r. Inaugurację organów oraz pierwszy koncert na nich zaplanowano na 14 maja 2023 r., a błogosławieństwo instrumentu na jesień.

Omawiane organy są instrumentem 17-głosowym (w tym dwa głosy językowe), dwumanuałowym z pedałem, o mechanicznej trakturze gry i rejestrów oraz wiatrownicach klawopowo-zasurowych. Stół gry wbudowany jest centralnie w cokół szafy organowej. Bezpośrednio nad stołem gry zlokalizowana jest sekcja manuału II (Brustwerku), która zamykana

Obecny stół gry organów Bernharda Kocha

WKŁADKA NUTOWA

Kto się w opiekę odda Panu swemu

13.

Musical score for measures 13-15. The system consists of three staves: a grand staff (treble and bass clefs) and a separate bass clef staff. The key signature is one sharp (F#) and the time signature is common time (C). Measure 13 starts with a treble clef staff containing a whole note chord (F#4, A4, C5) and a bass clef staff with a whole note chord (F#2, A2, C3). Measure 14 continues with similar chords. Measure 15 ends with a fermata over the final notes.

5

Musical score for measures 5-7. The system consists of three staves: a grand staff (treble and bass clefs) and a separate bass clef staff. The key signature is one sharp (F#) and the time signature is common time (C). Measure 5 starts with a treble clef staff containing a whole note chord (F#4, A4, C5) and a bass clef staff with a whole note chord (F#2, A2, C3). Measure 6 continues with similar chords. Measure 7 ends with a fermata over the final notes.

9

Musical score for measures 9-11. The system consists of three staves: a grand staff (treble and bass clefs) and a separate bass clef staff. The key signature is one sharp (F#) and the time signature is common time (C). Measure 9 starts with a treble clef staff containing a whole note chord (F#4, A4, C5) and a bass clef staff with a whole note chord (F#2, A2, C3). Measure 10 continues with similar chords. Measure 11 ends with a fermata over the final notes.

12

Musical score for measures 12-14. The system consists of three staves: a grand staff (treble and bass clefs) and a separate bass clef staff. The key signature is one sharp (F#) and the time signature is common time (C). Measure 12 starts with a treble clef staff containing a whole note chord (F#4, A4, C5) and a bass clef staff with a whole note chord (F#2, A2, C3). Measure 13 continues with similar chords. Measure 14 ends with a fermata over the final notes.

Boże, którego dobroć się unosi

3.

Musical notation for measures 3-4. The system consists of three staves. The top staff is in treble clef with a key signature of one sharp (F#) and a common time signature (C). It contains a melodic line with a slur over measures 3 and 4. The middle staff is in bass clef with a key signature of one sharp (F#) and a common time signature (C), providing harmonic support. The bottom staff is in bass clef with a key signature of one sharp (F#) and a common time signature (C), featuring a rhythmic accompaniment of eighth notes.

5

Musical notation for measures 5-6. The system consists of three staves. The top staff is in treble clef with a key signature of one sharp (F#) and a common time signature (C). It contains a melodic line with a slur over measures 5 and 6. The middle staff is in bass clef with a key signature of one sharp (F#) and a common time signature (C), providing harmonic support. The bottom staff is in bass clef with a key signature of one sharp (F#) and a common time signature (C), featuring a rhythmic accompaniment of eighth notes.

9

Musical notation for measures 9-10. The system consists of three staves. The top staff is in treble clef with a key signature of one sharp (F#) and a common time signature (C). It contains a melodic line with a slur over measures 9 and 10. The middle staff is in bass clef with a key signature of one sharp (F#) and a common time signature (C), providing harmonic support. The bottom staff is in bass clef with a key signature of one sharp (F#) and a common time signature (C), featuring a rhythmic accompaniment of eighth notes.

13

Musical notation for measures 13-14. The system consists of three staves. The top staff is in treble clef with a key signature of one sharp (F#) and a common time signature (C). It contains a melodic line with a slur over measures 13 and 14. The middle staff is in bass clef with a key signature of one sharp (F#) and a common time signature (C), providing harmonic support. The bottom staff is in bass clef with a key signature of one sharp (F#) and a common time signature (C), featuring a rhythmic accompaniment of eighth notes.

Chwalcie Pana wszyscy

(2 manuały i pedał)

6.

First system of the score, measures 6-8. It features a treble clef with a key signature of two sharps (F# and C#) and a common time signature (C). The right hand plays a melody with quarter and eighth notes, while the left hand provides a harmonic accompaniment with chords and moving lines. A fermata is placed over the final note of the right hand in measure 8.

5

Second system of the score, measures 9-11. The notation continues with similar melodic and harmonic patterns. A fermata is placed over the final note of the right hand in measure 11.

9

Third system of the score, measures 12-14. This system includes repeat signs at the beginning and end of the system. A fermata is placed over the final note of the right hand in measure 14.

13

1.

Fourth system of the score, measures 15-16. It begins with a first ending bracket labeled '1.'. A fermata is placed over the final note of the right hand in measure 16.

17

2.

Fifth system of the score, measures 17-18. It begins with a second ending bracket labeled '2.'. A fermata is placed over the final note of the right hand in measure 18.

Wszystko Tobie oddać pragnę

(2 manuały i pedał)

21.

Musical score for measures 21-24. The piece is in D major (two sharps) and common time (C). The score consists of three staves: a treble clef staff and two bass clef staves. Measure 21 starts with a quarter note D4 in the treble and a half note chord of G2 and B1 in the bass. The melody continues with quarter notes E4, F4, G4, and A4. The bass accompaniment features a half-note chord of G2 and B1, followed by quarter notes D2, E2, F2, and G2. Measure 22 has a quarter note B4 in the treble and a half-note chord of G2 and B1 in the bass. The melody continues with quarter notes A4, G4, F4, and E4. The bass accompaniment has a half-note chord of G2 and B1, followed by quarter notes F2, E2, D2, and C2. Measure 23 has a quarter note D5 in the treble and a half-note chord of G2 and B1 in the bass. The melody continues with quarter notes C5, B4, A4, and G4. The bass accompaniment has a half-note chord of G2 and B1, followed by quarter notes B1, A1, G1, and F1. Measure 24 has a quarter note E5 in the treble and a half-note chord of G2 and B1 in the bass. The melody continues with quarter notes D5, C5, B4, and A4. The bass accompaniment has a half-note chord of G2 and B1, followed by quarter notes E2, D2, C2, and B1.

5

Musical score for measures 5-8. The piece is in D major (two sharps) and common time (C). The score consists of three staves: a treble clef staff and two bass clef staves. Measure 5 starts with a quarter note D4 in the treble and a half-note chord of G2 and B1 in the bass. The melody continues with quarter notes E4, F4, G4, and A4. The bass accompaniment features a half-note chord of G2 and B1, followed by quarter notes D2, E2, F2, and G2. Measure 6 has a quarter note B4 in the treble and a half-note chord of G2 and B1 in the bass. The melody continues with quarter notes A4, G4, F4, and E4. The bass accompaniment has a half-note chord of G2 and B1, followed by quarter notes F2, E2, D2, and C2. Measure 7 has a quarter note D5 in the treble and a half-note chord of G2 and B1 in the bass. The melody continues with quarter notes C5, B4, A4, and G4. The bass accompaniment has a half-note chord of G2 and B1, followed by quarter notes B1, A1, G1, and F1. Measure 8 has a quarter note E5 in the treble and a half-note chord of G2 and B1 in the bass. The melody continues with quarter notes D5, C5, B4, and A4. The bass accompaniment has a half-note chord of G2 and B1, followed by quarter notes E2, D2, C2, and B1.

9

Musical score for measures 9-12. The piece is in D major (two sharps) and common time (C). The score consists of three staves: a treble clef staff and two bass clef staves. Measure 9 starts with a quarter note D4 in the treble and a half-note chord of G2 and B1 in the bass. The melody continues with quarter notes E4, F4, G4, and A4. The bass accompaniment features a half-note chord of G2 and B1, followed by quarter notes D2, E2, F2, and G2. Measure 10 has a quarter note B4 in the treble and a half-note chord of G2 and B1 in the bass. The melody continues with quarter notes A4, G4, F4, and E4. The bass accompaniment has a half-note chord of G2 and B1, followed by quarter notes F2, E2, D2, and C2. Measure 11 has a quarter note D5 in the treble and a half-note chord of G2 and B1 in the bass. The melody continues with quarter notes C5, B4, A4, and G4. The bass accompaniment has a half-note chord of G2 and B1, followed by quarter notes B1, A1, G1, and F1. Measure 12 has a quarter note E5 in the treble and a half-note chord of G2 and B1 in the bass. The melody continues with quarter notes D5, C5, B4, and A4. The bass accompaniment has a half-note chord of G2 and B1, followed by quarter notes E2, D2, C2, and B1.

13

Musical score for measures 13-16. The piece is in D major (two sharps) and common time (C). The score consists of three staves: a treble clef staff and two bass clef staves. Measure 13 starts with a quarter note D4 in the treble and a half-note chord of G2 and B1 in the bass. The melody continues with quarter notes E4, F4, G4, and A4. The bass accompaniment features a half-note chord of G2 and B1, followed by quarter notes D2, E2, F2, and G2. Measure 14 has a quarter note B4 in the treble and a half-note chord of G2 and B1 in the bass. The melody continues with quarter notes A4, G4, F4, and E4. The bass accompaniment has a half-note chord of G2 and B1, followed by quarter notes F2, E2, D2, and C2. Measure 15 has a quarter note D5 in the treble and a half-note chord of G2 and B1 in the bass. The melody continues with quarter notes C5, B4, A4, and G4. The bass accompaniment has a half-note chord of G2 and B1, followed by quarter notes B1, A1, G1, and F1. Measure 16 has a quarter note E5 in the treble and a half-note chord of G2 and B1 in the bass. The melody continues with quarter notes D5, C5, B4, and A4. The bass accompaniment has a half-note chord of G2 and B1, followed by quarter notes E2, D2, C2, and B1.

jest parą dwuskrzydłowych drzwiczek. Powyżej znajduje się sekcja manualu I (Hauptwerku). Piszczalki sekcji pedału ulokowano po bokach, z podziałem na strony C i Cis. Osobliwością instrumentu jest traktura rejestrów manualów zbudowana z linek stalowych. Brak jest osobnego miecha, funkcjonują jedynie miechy wbudowane pod wiatrownicami. Dyspozycja organów jest następująca:

Manual I C–g ³	Manual II C–g ³	Pedał C–f ¹
Prinzypal 8’	Gedackt 8’	Subbass 16’
Rohrflöte 8’	Rohrquintade 4’	Pommer 8’
Oktave 4’	Prinzypal 2’	Choralbass 4’
Nasat 2 $\frac{2}{3}$ ’	Scharff $\frac{1}{2}$ ’ 3–4 fach	Nachthorn 2’
Gedackt 4’	Regal 8’	Fagott 8’
Gemshorn 2’		
Mixtur 1 $\frac{1}{2}$ ’ 3–4 fach		

POŁĄCZENIA: II-I; I-Ped.; II-Ped.

URZĄDZENIE DODATKOWE: tremolo manualu II.

Prospekt organów Bernharda Kocha w kaplicy WSD w Tamowie

* * *

Tuchowski chór na XIII Ogólnopolskiej Pielgrzymce Muzyków Kościelnych na Jasną Górę (12 IX 2022 r.)

W sobotę, 12 listopada br., z pielgrzymką do Królowej i Matki Narodu Polskiego na Jasnej Górze udali się po raz 13. z rzędu muzycy kościelni z całej Polski: księża, organiści, chóry i zespoły wokально-instrumentalne. Doroczne pielgrzymowanie związane jest z obchodami dnia św. Cecylii, patronki muzyki kościelnej, który w kalendarzu liturgicznym przypada 22 listopada. Diecezje tarnowska, która pełniła w tym roku przewodnią rolę, reprezentowały chóry z: Dębna (CHÓR MIESZANY, dyr. P. Grabczyński), Kamienicy (GORCE, dyr. D. Chęcińska), Krużlowej (CANTATE DEO, dyr. R. Kwoka), Limanowej (CANTICUM JUBILAEUM, dyr. M. Michalik; CHÓR CHŁOPIĘCY, dyr. H. Dyczek; CHÓR MĘSKI, dyr. T. Staško), Łącka (ZEW GÓR, dyr. M. Wnęk), Łużnej (CANTABILE, dyr. J. Wypasek), Mielca (GAUDETE, dyr. ks. P. Plata), Nowego Sącza (VERAICON, dyr. I. Biskupska), Radłowa (GAUDETE, dyr. Ł. Burgieł), Tarnowa (CHÓR MIESZANY DSO, dyr. D. Sowa; MAGNIFICAT, dyr. ks. B. Bąk; PUERI CANTORES TARNOVIENSES, dyr. ks. G. Piekarz), Tuchowa (SANKTUARYJNY CHÓR MIESZANY, dyr. J.M. Gładysz) i Wielogłów (AVE, dyr. s. M. Garwol). Nad całością czuwał dyrektor Wydziału Muzyki Kościelnej przy tarnowskiej Kurii, ks. dr Grzegorz Piekarz. Dla pełni obrazu należy dodać, że swój oficjalny udział w pielgrzymce zgłosiły również: CHÓR POKOJU z Wrocławia – dyr. M. Gierczak, JASNOGÓRSKI CHÓR MIESZANY – dyr. M. Lauzer, CHÓR DSO z Poznania – dyr. E. Domagała oraz CHÓR DSO z Rzeszowa – dyr. ks. A. Widak i ks. L. Dyka. Ponadto obecni byli przedstawiciele chórów z innych diecezji, którzy włączyli się w śpiew podczas liturgii.

Tradycja pielgrzymowania do uświęconych miejsc ma bardzo bogatą historię, zarówno w świecie, jak i w Polsce. Ze znanych miejsc tylko w Europie dość wspomnieć: Rzym, Lourdes, Fatimę, Santiago de Compostella, a w ostatnich latach Medjugorie. W Polsce nie sposób nie wymienić: Częstochowy, Gietrzwałdu, Kodnia, Sokółki, Góry św. Anny, Krakowa czy tak bliskiego naszym sercom w diecezji tarnowskiej Tuchowa. Niewątpliwie palmę

Chór Mieszany ZEW GÓR z Łącka w czasie koncertu na zakończenie pielgrzymki

pierwszeństwa dzierży od ponad trzystu lat Jasna Góra, tak ściśle związana z historią naszej Ojczyzny, jednocząca Polaków z trzech zaborów, o której św. Jan Paweł II podczas papieskich pielgrzymek mówił, że „tu bije serce Matki”. Wśród wielu stanów, zawodów i miejsc zamieszkania tych, którzy w zorganizowany sposób pielgrzymują do swej Matki i Królowej od trzynastu lat, są również muzycy kościelni z całej Polski. Jak ważne jest to pielgrzymowanie osób tak mocno związanych ze sprawowaniem świętych czynności poprzez muzykę i śpiew, podkreślił w swym zaproszeniu o. Nikodem Kilnar OSPPE, krajowy duszpasterz muzyków kościelnych, który we współpracy z duszpasterzami odpowiedzialnymi za muzykę w poszczególnych diecezjach przygotowuje takie spotkania. W okolicznościowym adresie skierowanym do muzyków kościelnych czytamy: „Od 12 lat z radością przybywamy na Jasną Górę Zwycięstwa jako wspólnota muzyków kościelnych, która pragnie zawierzyć Matce Najświętszej całe nasze posługiwanie Kościołowi, w którym żyje Chrystus i zbawia nas, i nieustannie okazuje nam swoje miłosierdzie. Przychodzimy z różnych zakątków naszej Ojczyzny, aby jako wspólnota braci i sióstr muzyków kościelnych, zgromadzonych we wspólnocie Kościoła, doświadczać Jego obecności w naszym życiu i naszym posługiwaniu. Ten rok, podobnie jak ubiegły, okazał się czasem wyjątkowej próby naszej wiary, naszej wierności Bogu i Kościołowi. Czas naznaczony epidemią zweryfikował nasze życie, naszą wiarę i spowodował, że wielu naszych braci i sióstr odeszło od Boga i nie powróciło do Kościoła. Zdajemy sobie sprawę, że na tej drodze także wiele chórów, scholi i zespołów wokalnie-instrumentalnych przestało istnieć. Co się dzieje w naszym życiu i co się stanie, gdy w naszych «kagankach» zabraknie oliwy żywej wiary i gdy przestaną one świecić na przyjście Chrystusa Oblubieńca? «Dlatego i wy bądźcie gotowi, bo o godzinie, której się nie domyślicie, Syn Człowieczy przyjdzie» (Mt 24,44). Przychodzimy do Tej, która jest naszą Królową, «jest Królową w służbie Boga dla ludzkości, jest Królową miłości, która swoje życie czyni darem dla Boga, aby włączyć się w plan zbawienia człowieka i czuwa nad nami, swoimi dziećmi, które zwracają się do Niej w modlitwie, aby Jej dziękować lub prosić o Jej matczyną opiekę i niebieską pomoc, gdy być może zgubiły drogę, udręczone cierpieniem lub niepokojem z powodu smutnych i bolesnych kolei życia. W pogodnych lub mrocznych chwilach życia zwracamy się do Maryi, zawierając się Jej nieustannemu wstawiennictwu, aby u Syna wyjednywała nam wszelkie łaski i miłosierdzie potrzebne w naszym pielgrzymowaniu po drogach świata». Podczas naszego świętowania na Jasnej Górze, jak każdego roku, polecać będziemy Bożemu miłosierdziu naszych drogich zmarłych muzyków kościelnych, organistów, dyrygentów, chórzystów, kompozytorów oraz instrumentalistów, którzy uprzedzili nas w drodze do niebieskiej ojczyzny”.

W bieżącym roku hasłem przewodnim pielgrzymki muzyków kościelnych były słowa 31. wersu Psalmu 69: „Pieśnią chcę chwalić imię Boga i dziękczynieniem Go wysławiać”. Do muzycznego przygotowania uroczystej liturgii zostali zaproszeni muzycy diecezji tarnowskiej, a współorganizatorem był Wydział Muzyki Kościelnej przy tarnowskiej kurii z ks. dyrektorem drem Grzegorzem Piekarzem. Pieczętowanie

opracowany program śpiewów zawierał m.in. *Mszę jubileuszową* autorstwa ks. Kazimierza Pasionka oraz opracowane przez tego znakomitego muzyka z naszej diecezji pieśni: *Królowo ziem polskich* na wejście, *Didache* na dziękczynienie i *Laudate Dominum* na rozesłanie. Ponadto w programie śpiewów znalazły się jeszcze: *Alleluja* Jana Gładysza, *Deus caritas est* Jana H. Batora na przygotowanie darów i *Ave verum* W.A. Mozarta na komunię. Sobotni poranek w klasztorным kompleksie był gwarny, bowiem zjeżdżające się chóry gromadziły się wraz ze swymi opiekunami i dyrygentami w Sali Papieskiej. To właśnie tam miał miejsce pierwszy akt precyzyjnie opracowanej pielgrzymki, czyli powitanie muzyków i liturgia pokutna poprowadzona przez paulina, o. N. Kilnara, oraz możliwość indywidualnej spowiedzi uczestników. W trakcie jej trwania śpiewami gregoriańskimi oraz chóralnymi pieśniami o kontemplacyjno-pokutnym charakterze towarzyszyli nam śpiewacy z *Pueri Cantores Tarnovienses* z Tarnowa i *Canticum Jubileum* z Limanowej pod dyrekcją ks. G. Piekarza i Marka Michalika. Na zakończenie wysłuchaliśmy katechezy przygotowanej przez ks. dra hab. Stanisława Garnczarskiego z UPJP II w Krakowie na temat: „Wiarą fundamentem posługi muzyka kościelnego”. Mówca bardzo przystępnie i z dużą atencją przedstawił to zagadnienie, zwracając uwagę na wzajemną zależność między wiarą a wykonywaną pracą, której charakter jest wyraźnie służebny. Po krótkiej przerwie na posiłek uczestnicy pielgrzymki zgromadzili się w jasnogórskiej bazylice, gdzie miała miejsce wspólna próba przed uroczystą liturgią. Eucharystię w intencji pielgrzymów sprawował wraz z duszpasterzami muzyków kościelnych całej Polski ks. bp Piotr Greger, przewodniczący Komisji ds. Kultu Bożego i Dyscypliny Sakramentów Komisji Episkopatu Polski. On też wygłosił bardzo płomienne słowo Boże w oparciu o liturgię słowa pielgrzymkowego dnia. Podkreślił, na przykładzie Maryi i Elżbiety, jak ważna jest potrzeba spotkań na różnych płaszczyznach: duchowej (relacje z Bogiem) i osobowej (relacje z bliźnimi). Zauważył, jak wiele dobra realizuje się właśnie przez spotkania również na gruncie muzyki, która w sposób wyjątkowy przedstawia Piękno i Miłość, czyli samego Stwórcę. Akompaniament organowy podczas liturgii oraz koncertu pełnili wykładowcy DSO w Tarnowie i równocześnie organiści: Wiesław Kaczor z parafii NMP Szkaplerznej w Szywnaldzie i Damian Sowa z parafii św. Maksymiliana Kolbego w Tarnowie.

Po zakończeniu liturgii diecezja tarnowska zaprosiła na koncert religijny, podczas którego wystąpiły chóry zgłoszone przez dyrektora Wydziału Muzyki Kościelnej tarnowskiej kurii. I tak: Chłopięcy Chór Katedralny PCT pod dyrekcją ks. G. Piekarza zaśpiewał *Cantate Domino in laetitia* Mariana Sawy oraz *Czego chcesz od nas, Panie* Józefa Świdra. Sanktuarium Matki Bożej Bolesnej reprezentował chór CANTICUM JUBILAEUM z Limanowej prowadzony przez Marka Michalika w kompozycjach Cesara Francka *Panis angelicus* i Łukasza Farcinkiewicza *Zdrowaś Maryjo boleści pełna*. Kolejnym zespołem były połączone śpiewające chóry: GORCE z Kamienicy i ZEW GÓR z Łącka. Pod dyrekcją Doroty Chęcińskiej i Marcina Wnęka reprezentujące górali białych zespoły wokalne zaśpiewały: *O Panno święta* Antoniego Chlondowskiego oraz *Bogarodzico, Dziewico* w opracowaniu ks. Kazimierza Pa-

sionka. Dodatkowym elementem ich występu były barwne kolorowe regionalne stroje. Następnie chór CANTABILE z Łużnej pod kierunkiem Jana Wypaska wykonał: *Ubi caritas* Ola Gjeilo oraz *Zdrowaś Królowo wyborna* Andrzeja Koszewskiego. Na zakończenie zaprezentował się chór VERAICON z sanktuarium Przemienienia Pańskiego w Nowym Sączu prowadzony przez Izabelę Biskupską, śpiewając: *Domine convertere* Orlanda di Lasso i *Ave Maria* Dawida Kusza OP. Pieśnią apelową *Maryjo, Królowo Polski*, wykonaną przez obecne chóry wraz ze słuchaczami, zakończyła się XIII Ogólnopolska Pielgrzymka Muzyków Kościelnych na Jasną Górę. Słowa wdzięczności w imieniu wszystkich uczestników przekazał prowadzący koncert Jan Gładysz, emerytowany organista tuchowskiego sanktuarium, który dziękował – najpierw Bogu za talenty, którymi nas obdarzył bez naszej zasługi, i Matce Jego Syna za cudowny płaszcz opieki nad muzykami kościelnymi, a także ludzom: o. Nikodemowi Kilnarowi za przygotowanie i czuwanie nad sprawnym przebiegiem pielgrzymki, duszpasterzom muzyków kościelnych z polskich diecezji oraz dyrygentom i organistom. Mówca zwrócił się również z podziękowaniem do ks. bpa Piotra Gregera za przewodniczenie muzycznej, modlitewnej wspólnoty i za prowadzenie nas po ewangelicznych ścieżkach.

Ostatnim akcentem były rozdawane obecnym na Jasnej Górze chórom okolicznościowe dyplomy uczestnictwa. Wielu z nas głęboko przeżyło to spotkanie, jeszcze lepiej uświadomiło sobie potrzebę ukazywania piękna liturgii również przez muzykę i śpiew, a nade wszystko zapisało w sercach to niezwykle spotkanie z myślą, że warto tu wrócić za rok.

Jan M. Gładysz

* * *

Sprawozdanie z X Tarnowskich Dni Cecylikańskich Tarnów, 19-27 listopada 2022 r.

Długo trzeba było czekać na dziesiątą, jubileuszową edycję Tarnowskich Dni Cecylikańskich. Pandemia koronawirusa skutecznie zamroziła na okres dwuletni także i tę ważną dla Tarnowa i całej diecezji inicjatywę kulturalną. Dni te, jak i w poprzednich edycjach, odbywały się pod patronatem JE Biskupa Tarnowskiego Andrzeja Jeża. Ich organizatorem był Wydział Muzyki Kościelnej Kurii Diecezjalnej w Tarnowie przy współpracy z Diecezjal-

X Tarnowskie Dni Cecylikańskie – przesłuchania konkursowe w DSO w Tarnowie

nym Studium Organistowskim im. ks. Kazimierza Pasionka w Tarnowie, Zespołem Szkół Muzycznych im. Ignacego Paderewskiego w Tarnowie, z Bazyliką Katedralną w Tarnowie, parafią Matki Bożej Szkaplerznej w Tarnowie, parafią Najświętszego Serca Pana Jezusa w Tarnowie oraz Duszpasterstwem Środowisk Twórczych.

Wydarzeniem rozpoczynającym Dni Cecylii była audycja organowa uczniów Diecezjalnego Studium Organistowskiego w Tarnowie. Miała ona miejsce w sobotę 19 listopada w sali organowej Studium na długiej przerwie o godz. 11.30, dlatego wszyscy uczniowie mogli w niej wziąć udział. Swoje umiejętności zaprezentowali: Damian Kułaga (kl. III) i Maciej Sowa (kl. III) – obaj z klasy organów mgra Damiana Sowy, Aleksandra Zyta Orzech (kl. IV) z klasy organów mgra Wiesława Kaczora oraz Jakub Siwak (kl. IV) z klasy organów ks. dra Grzegorza Piekarza. Dla wszystkich wykonawców była to z pewnością próba generalna przed poniedziałkowym konkursem organowym, w którym wszyscy występujący wzięli udział. Dlatego repertuar, który wykonywali był wzięty głównie z: *8 Małych Preludiów i Fug* Jana S. Bacha oraz z *Orgelbüchlein* tegoż samego kompozytora – utworów, które wymuszał regulamin poniedziałkowego konkursu. Audycję poprowadził niżej podpisany.

Tego samego dnia w Studium Organistowskim w Tarnowie o godz. 12.30 rozpoczęły się warsztaty organowe prowadzone przez prof. Piotra Rojka – dziekana wydziału instrumentalnego i kierownika katedry organów Akademii Muzycznej we Wrocławiu. Prof.

Prof. Piotr Rojek z Akademii Muzycznej we Wrocławiu z uczniami Diecezjalnego Studium Organistowskiego w Tarnowie

Rojek w pracy z uczniami zwracał uwagę głównie na frazowanie i interpretowanie, podkreślając, że każda muzyka ma jakąś treść, a szczególnie chorały, z którą wcześniej trzeba się zapoznać, aby dobrze je zinterpretować. Zwieńczeniem warsztatów był recital organowy w sali organowej Studium prowadzącego warsztaty o godz. 14.30, w czasie którego usłyszeliśmy kompozycje Jana S. Bacha: *Toccatę i fugę d-moll* (BWV 565), chorały: *Wenn wir in höchsten*

Nöten sein (BWV 641) oraz *Christum wir sollen loben schon* (BWV 611), a także *Preludium i fugę e-moll* (BWV 548). Zwieńczeniem recitalu były improwizacje, a o tematy poprosił wykonawca z sali, co dla niektórych, szczególnie młodszych adeptów gry organowej, było niemałym zdziwieniem, a nawet zaskoczeniem. Były nimi: *Christus Wodzem*, *Adeste fideles* oraz *Głoś imię Pana*. Prośba z wi-

downi była, by ostatnia improwizacja została wykonana w formie wariacyjnej. W rezultacie był to pokaz sztuki improwizacji najwyższych lotów, a dla tak młodych miłośników gry organowej wspaniała lekcja gry na tym królewskim instrumencie.

W poniedziałek 21 listopada przed południem także w Studium Organistowskim odbył się X Ogólnopolski Konkurs Organowy Uczniów Diecezjalnych Studium Organistowskich w Polsce. Na konkurs zgłosiło się czternastu wykonawców z pięciu ośrodków: ze Studium Muzyki Kościelnej im. ks. Roberta Gajdy w Katowicach, z Diecezjalnego Studium Organistowskiego im. św. Cecylii i ks. Z. Rogali w Kielcach, z Diecezjalnego Studium Muzyki Kościelnej w Bielsku-Białej, z Diecezjalnego Instytutu Muzyki Kościelnej w Opolu oraz Diecezjalnego Studium Organistowskiego im. ks. Kazimierza Pasionka w Tarnowie. Festiwalowemu jury przewodniczył prof. Piotr Rojek, a w jego skład weszli po jednym pedagogu z ośrodków, które wystawiły swoich uczniów do konkursu. Byli to: mgr Ewelina Bachul-Cienciała z Bielska-Białej, mgr Piotr Wierchalek z Katowic, mgr Mariusz Bednarz z Kielc, mgr Łukasz Mandola z Opolu oraz mgr Wiesław Kaczor z Tarnowa. Ostatecznie do konkursu przystąpiło trzynaście osób, a przesłuchania odbywały się w kolejności alfabetycznej, począwszy od wylosowanej przez organizatorów literki „S”. Zgodnie z regulaminem konkursu, który został wysłany przez organizatorów z początkiem maja 2022 r. do wszystkich ośrodków diecezjalnych kształcących organistów w Polsce, uczestnicy konkursu obowiązkowo mieli wykonać Preludium i fugę z *8 małych preludiów i fug* Jana S. Bacha, jeden chorał z *Orgelbüchlein* tego samego kompozytora oraz utwór dowolny. Na wyniki trzeba było jednak poczekać do wieczornej Mszy św. i koncertu w tarnowskiej katedrze. O godz. 18.00 wszyscy uczestnicy – i nie tylko oni – zbrali się na Mszy św. w katedrze we wspomnienie Ofiarowania Najświętszej Maryi i Panny, a zarazem w wigilię liturgicznego wspomnienia św. Cecylii – patronki muzyki kościelnej. Mszy św. przewodniczył i homilię wygłosił proboszcz katedry ks. dr prałat Adam Nita, a swoim śpiewem liturgię uświetnił Chłopięcy Chór Katedralny PUERI CANTORES TARNOVIENSES pod dyrekcją ks. Grzegorza Piekarza. Wykonali oni w ramach *ordinarium missae* 4-głosową *Mszę Jubileuszową* ks. Kazimierza Pasionka oraz w jego opracowaniu *Królowo ziem polskich*. Zabrzmiały także: *Alleluja* dr. Jana M. Gładysza, organisty z Tuchowa, oraz dwa chorały organowe w interpretacji organisty katedralnego Sławomira Barszcza: Maxa Regera – *Ein feste Burg* (op. 135a) oraz Jana S. Bacha – *Ich ruf zu Dir* (BWV 639).

Po Mszy św. miał miejsce niecodzienny koncert – po raz pierwszy w Tarnowie zabrzmiała bowiem *Msza D-dur* Józefa Władysława Krogulskiego (1915-1842), nazywanego tarnowskim Mozartem, gdyż w tym mieście przyszedł na świat. Już jako dziecko dawał koncerty fortepianowe nie tylko w Polsce, ale i za granicą w prestiżowych salach muzycznych. Przede wszystkim komponował utwory na fortepian, ale spod jego pióra wyszło aż dziesięć Mszy na chór

Chłopięcy Chór Katedralny PUERI CANTORES TARNÓVIENSES wykonał w katedrze „Msze D-dur” Józefa W. Krogulskiego – tarnowskiego Mozarta

i organy. Jedną z nich – *Druga* – została po latach po raz pierwszy wykonana w Tarnowie przez chór katedralny PUERI CANTORES TARNÓVIENSES przy akompaniamencie organowym chórzysty Grzegorza Wijasa pod batutą ks. Grzegorza Piekarza. Po niecodziennym koncercie przyszedł wreszcie czas na ogłoszenie wyników przedpołudniowego konkursu organowego. Werdykt jury odczytał prof. Piotr Rojek. Laureatami zostali: I miejsce dla Macieja Sowy

z Tarnowa (klasa organów mgra Damiana Sowy), II miejsce *ex aequo* dla Magdaleny Małyjurek z Opola (klasa organów mgra Tomasza Niestrójja), także II miejsce *ex aequo* dla Dominika Antoniego Tomy z Katowic (klasa organów mgra Piotra Wierzchałka) oraz także II miejsce *ex aequo* dla Jakuba Siwaka z Tarnowa (klasa organów mgra ks. dra Grzegorza Piekarza), III miejsce *ex aequo* otrzymał Patryk Bryndza z Bielska-Białej (klasa organów mgr Ewelina Bachul-Cienciąła) oraz *ex aequo* Damian Łukasz Kułaga z Tarnowa (klasa organów mgra Damiana Sowy). Jury przyznało także jedno wyróżnienie dla Andrei Dudy z Opola (klasa organów mgra Tomasza Niestrójja). Wszyscy laureaci otrzymali dyplomy oraz upominki, m.in. zeszyty z muzyką organową Jana S. Bacha.

W sam dzień św. Cecylii – 22 listopada 2022 r. – w czasie Tarnowskich Dni Cecylińskich miały miejsce dwa wydarzenia, które odbywały się równolegle. Mianowicie: w kościele Matki Bożej Szkaplerznej w Tarnowie miało miejsce pobłogosławienie organów piszczałkowych sprowadzonych z Niemiec i poddanych gruntownej przebudowie. Powstały one w 1967 r. dla katolickiego kościoła św. Józefa w Duisburgu. Wykonała je niemiecka firma Romanus Seifert & Sohn z siedzibą Kevelaer. W tarnowskiej świątyni ich montażu i przebudowy podjęła się organmistrzyni Marta Kogut z Rybnika. 11 listopada 2022 r. prace zostały pozytywnie odebrane przez Diecezjalną Komisję Muzyki Kościelnej. Aktu błogosławieństwa „nowych” organów dokonał w czasie Mszy św. ks. bp Andrzej Jeż – Biskup Tarnowski. Po Mszy św. z krótkim recitalem organowym wystąpił młody organista z Krakowa – Michał Książek. W jego interpretacji zabrzmiały: Jana S. Bacha (1685-1750) *Toccata i fuga d-moll* (BWV 565), chorał *O Mensch, bewein dein Sünde groß* (BWV 622) oraz Cesarego Francka (1822-1890) *Chorał a-moll*.

Drugim wydarzeniem w sam dzień św. Cecylii była uroczysta Msza św. i koncert w Bazylice Katedralnej w Tarnowie o godz. 18.00. Mszy św. przewodniczył i wygłosił kazanie ks. prał. dr Piotr Pasek, a liturgię upiększyła swoim śpiewem

schola męska Chłopięcego Chóru Katedralnego pod kierunkiem ks. dr. Grzegorza Piekarza. Zabrzmiała m.in. „Missa *Orbis factor*”. Bezpośrednio po Mszy św. odbył się koncert muzyki kameralnej i organowej w dwóch odsłonach. W pierwszej usłyszeliśmy Trio (Maria Pyrz – wiolonczela, Oliwier Barszcz – baryton oraz fisharmonia – Sławomir Barszcz), które zaprezentowało trzy utwory: Jana Maklakiewicza (1899-1954) *Offertorium* oraz dwie arie Jana S. Bacha (1685-1750): *Der Tag ist hin* oraz *Bist du bei mir*. Zaś w drugiej części usłyszeliśmy chorał *Ein feste Burg ist unser Gott* w pięciu opracowaniach: Johanna Pachelbela (1653-1706), Dietricha Buxtehudego (1637-1707), Jana S. Bacha (1685-1750), Friedricha Christiana Mohrheima (1719-1780) oraz Sigfrida Karg-Elerta (1877-1933). Ciekawe zestawienie dające odbiorcy możliwość porównania tego samego chorału w różnych opracowaniach i stylach.

Kolejne dni tarnowskiej Cecyliady przyniosły nam koncerty organowe. 23 listopada w sali koncertowej przy Zespole Szkół Muzycznych im. Ignacego Paderewskiego w Tarnowie miała miejsce addycja organowa, tym razem uczniów z klas organowych tejże szkoły. Z klasy organów mgra Wiesława Kaczora swoje umiejętności zaprezentowali: Nikodem Cup, Nadia Augustyn, Dominik Cup, Oliwier Sajdak. Natomiast z klasy organów mgr Elżbiety Maciejowskiej – Grzegorz Wijas. Koncert był bardzo udany, zważywszy na fakt, iż niektórzy spośród wykonawców są już laureatami wielu ogólnopolskich konkursów organowych. Audycje poprowadził mgr Wiesław Kaczor.

Krzysztof Musiał – absolwent Diecezjalnego Studium Organistowskiego w Tarnowie oraz wykładowca Akademii Muzycznej w Łodzi w czasie koncertu w kościele NSPJ w Tarnowie

Recitale, które odbywają się w kościele pw. Najświętszego Serca Pana Jezusa w Tarnowie zazwyczaj są niecodzienne. To zasługa m.in. instrumentu wybudowanego przez firmę Zych w stylistyce francuskiego romantyzmu na wzór instrumentów Aristide Cavaille Coll’a, instrumentu należącego do najlepszych w tej stylistyce w Polsce. 25 listopada, w piątek, po Mszy św. wieczornej ze swoim recitalem organowym wystąpił Krzysztof Musiał, wykładowca na Akademii Muzycznej w Łodzi, a przed laty absolwent Diecezjalnego Studium Organistowskiego w Tarnowie. Zaprezentował on zebranym w świątyni melomanom następujący program: Charlesa Tournemirea (1870-1939) *Improvisation sur le Te Deum* (rekonstrukcja: Maurice Duruflé), Nicolasa de Grigny’ego (1672-1703) *Premier Livre d’Orgue. Hymn Veni Creator* oraz Charlesa-Marie Widora (1844-1937) *Symphonie romane* (op. 73). Niespotykana stylistyka instru-

mentu, jakość wykonania i akustyka wnętrza sakralnego dały niecodzienne przeżycia zgromadzonym słuchaczom.

Dwa ostatnie recitale X Tarnowskich Dni Cecylianckich odbyły się w kościele Matki Bożej Szkaplerznej na „świeżo” pobłogosławionym instrumencie. Pierwszy z nich odbył się w sobotę 27 listopada o godz. 18.00. Wystąpił ze swoim programem Jakub Woszczalski, laureat wielu konkursów organistowskich w kraju, który reprezentował młode środowisko organistowskie z Krakowa. W jego interpretacji usłyszeliśmy następujący program: Nicolausa Bruhnsa (1665-1697) *Preludium e-moll* (tzw. wielkie), Georga Böhma (1661-1733) *Vater unser im Himmelreich* (IGB 24), Jana S. Bacha (1685-1750) *Koncert organowy d-moll* (BWV 596), Petra Ebena (1929-2007) *Kleine Choralpartita über „O Jesu, all mein Leben bist Du”*, Roberta Schumanna (1810-1856) *III Fuga na temat B.A.C.H.* (op. 60) oraz Felixa Mendelssohna-Bartholdy’ego (1809-1847) *IV Sonatę organową B-dur* (op. 65). Zaprezentowany program ukazał nie tylko kunszt grającego, ale i niezwykle możliwości brzmieniowe nowego instrumentu w Tarnowie.

Ostatnim punktem X Tarnowskich Dni Cecylianckich był recital ponownie Krzysztofa Musiała z Łodzi, ale tym razem na organach w kościele Matki Bożej Szkaplerznej w Tarnowie. Można było posłuchać w jego interpretacji: Jana S. Bacha (1685-1750) *Preludium i fugę C-dur* (BWV 547) oraz chorał *Nun komm, der Heiden Heiland* (BWV 659), Antona Heillera (1923-1979) *Wariacje na temat „Nun komm, der Heiden Heiland”*, ponownie Nicolasa De Grigny’ego (1672-1703) *Veni Creator*, Jeannea Demessieux (1921-1968) *Z cyklu „Dwanaście preludiów chorałowych na tematy gregoriańskie”* (I. *Rorate caeli „Choral orne”*, II. *Adeste fideles. Musette* oraz VIII. *Veni Creator. Toccata*) oraz powtórnie Charlesa Tournemirea (1870-1939) *Improwizacja nt. „Te Deum”* (rekonstrukcja Maurice Duruflé). Cieszył bardzo fakt, że zarówno koncerty w kościele Matki Bożej Szkaplerznej, jak i inne gromadziły liczne rzesze melomanów, co zważywszy na długi okres ograniczeń z powodu pandemii, daje nadzieję na powrót do normalności.

Po dwóch latach oczekiwań udało się w końcu zrealizować jubileuszowe X Tarnowskie Dni Cecylianckie. Trzeba tu podziękować wszystkim, którzy przyczynili się do ich realizacji i wspomogły je finansowo. Jest wśród nich Biskup Tarnowski Andrzej Jeż, Gmina Miasta Tarnów, Urząd Marszałkowski w Krakowie, a także anonimowi darczyńcy. Szczególne słowa podziękowania należą się: Damianowi Sowie, Wiesławowi Kaczorowi oraz Łukaszowi Trybie, którzy w przygotowanie tych dni włożyli bardzo wiele swojego prywatnego czasu, umiejętności i talentu. Wszystkim, za wszystko, w miarę osobistego zaangażowania w przygotowanie i przeprowadzenie X Tarnowskich Dni Cecylianckich niech Pan Bóg wynagrodzi.

Tarnów 30.11.2022 r.

ks. dr Grzegorz Piekarczyk
dyrektor Wydziału Muzyki Kościelnej
kurii tarnowskiej

* * *

Organy naszym darem dla Boga

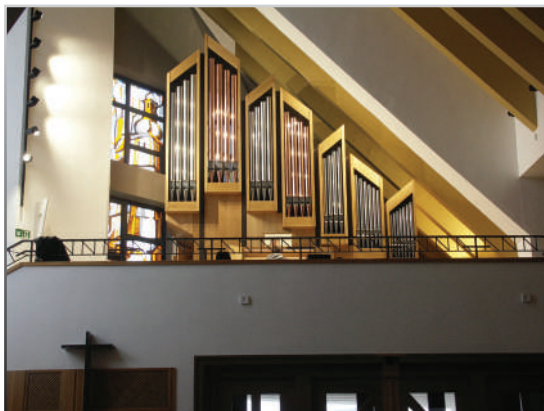
11 grudnia 2022 r. zostały pobłogosławione organy piszczałkowe w kościele parafialnym pw. św. Mikołaja w Skrzydlnej. Homilię wygłosił ks. inf. Adam Kokoszka. Warto się w nią wcztać...

Czcigodni Bracia Kapłani z ks. proboszczem prał. Markiem i jego współpracownikiem ks. Bogdanem, z ks. prał. Grzegorzem – dyrektorem Diecezjalnego Studium Organistowskiego w Tarnowie i z ks. prof. Krzysztofem. Drodzy goście, już powitani przez ks. proboszcza z panem prof. dr. hab. Andrzejem Chorośińskim z Uniwersytetu Muzycznego w Warszawie. Umilowani siostry i bracia.

1. „Idźcie, oto was posyłam” (Łk 10,3). Te słowa, które słyszeliśmy w Ewangelii, zostały skierowane do siedemdziesięciu dwóch uczniów, którzy udali się do palestyńskich wiosek i miast, by ogłaszać nadejście Chrystusa Pana. W ciągu wieków dołączały do nich nowe zastępy głosicieli Dobrej Nowiny w słowie i w czynie. Na przełomie III i IV w. dołączył do grona uczniów Jezusa św. Mikołaj z Małej Azji. Pójście za Chrystusem i w imieniu Chrystusa do świata uczyniło go w krótkim czasie niezwykle popularnym świętym, tak w Kościele wschodnim, jak i zachodnim. Ta popularność trwa po dziś dzień. Świętego Mikołaja zna nie tylko każde dziecko, ale i dorośli chcą się z nim przynajmniej raz w roku spotkać, by doświadczyć jego obdarowania.

Zwyczaj obdarowywania upominkami w dniu św. Mikołaja sięga XIII w., a więc czasów powstania tu-

tejszej parafii, której patronem został, chyba nieprzypadkowo, właśnie św. Mikołaj. Ten zwyczaj wprowadzono najpierw w szkołach w formie stypendiów i zapomóg dla biednych uczniów. Z biegiem czasu, w wielu krajach rozszerzono go na wszystkie szkolne dzieci. Ze szkół trafił do domów rodzinnych, obejmując już nie tylko dzieci, ale również dorosłych.

Organy piszczałkowe w Skrzydlnej wybudowane przez firmę Piotra Nowakowskiego

W tegoroczną uroczystość odpustową ku czci św. Mikołaja parafia Skrzydlna zostaje obdarowana wyjątkowym darem, którym są nowe, osiemnastogłosowe organy piszczałkowe, dzisiaj poświęcone.

2. Siostry i bracia! Kardynał Joachim Meisner, były metropolita Kolonii, w jednym z kazań na poświęcenie organów zauważył, że najmilszą

spuścizną, jaką Jezus odziedziczył od swego ziemskiego przodka – króla Dawida, i którą przekazał swoim uczniom były: instrument muzyczny – harfa Dawida oraz śpiewnik, czyli *Psalterz Dawida*. Człowiek wielbiący Boga przeobraził harfę w organy. Nie wystarczały już także psalmy, dlatego obok nich pojawiły się w śpiewnikach pieśni i hymny, napisane przez ludzi pełnych Bożego ducha.

Śpiew kościelny jest dziś wspomagany przede wszystkim przez organy. Jest coś szczególnego w tym instrumencie, mianowicie: majestat i prostota. Najpełniej oddaje on całe wnętrze człowieka: radość, zachwyt, wdzięczność, ból i cierpienie.

3. Umiłowani! Rozważamy dziś o organach w kategoriach daru i pytamy: dla kogo jest ten dar przeznaczony? Nie dla księdza proboszcza ani dla pana organisty, ani dla parafian, ani nawet dla tej pięknej świątyni – ale ten dar jest przeznaczony dla Pana Boga! Organy bowiem przez liturgiczny akt poświęcenia zostały oddane, darowane – Bogu samemu, bo tylko Jemu chcemy przy pomocy tego instrumentu oddawać cześć i chwałę!

Dziś często zapominamy o tym, że Bóg ma prawo do naszej czci i chwały! Dużo się mówi o prawach człowieka, o prawach zwierząt, roślin i innych, nie-raz mikroskopijnych żyjątek. Tymczasem prawa Boga do człowieka i do świata przez Niego stworzonego są kwestionowane, deptane, również na ulicach naszych polskich miast, jak to miało miejsce w organizowanych niedawno czarnych marszach kobiet, domagających się nieograniczonego prawa do zabijania nie-narodzonych dzieci, a także w ulicznych

instalacjach sztychających z Eucharystii i wizerunku Matki Bożej Jasnogórskiej!

Siostry i bracia! Co nas tu dzisiaj zgromadziło? Czy ciekawość brzmienia tego muzycznego instrumentu? Na pewno też! Ale nas tu dzisiaj zgromadziła przede wszystkim wewnętrzna potrzeba publicznego wyartykułowania prawa Boga do oddawania Mu czci i chwały.

Chcemy tę Bożą chwałę wyrazić wszystkim tym, czym jesteśmy i co posiadamy: sercem, myślą, głosem i instrumentem. Dlatego przynieśliśmy Bogu dziś w darze organy, aby grały na Jego chwałę! By grały w czasie naszej bolesti, smutku i żałoby. Gdy głos uwięźnie nam w gardle, gdy serce zaszlocha, gdy nie będziemy mogli wydobyć z siebie ani jednego słowa. Niech wspaniałe akordy organowe uświadomią nam, że wola Pana jest święta, jedyna, dobra, zbawiająca. Choć jej teraz nie rozumiemy, ale ufamy, że zrozumiemy ją w odpowiednim czasie!

Niech grają Panu w czas naszej radości, nie tylko tej odświętnej, ale i tej codziennej, zwyczajnej! Gdy przychodzi na świat nowy człowiek, gdy przed ołtarzem zawiązuje się nowe małżeństwo i nowa rodzina. Gdy chociaż trochę sami stajemy się lepszymi, bo wyznajemy przed Panem swoje grzechy. Gdy tęsknimy za pokojem i harmonią w swojej duszy.

4. Drodzy bracia i siostry, czystość dźwięków organowych oczekuje przełożenia na czystość serc chórzystów i wszystkich wiernych śpiewających w zgromadzeniu liturgicznym. Harmonia organów potrzebuje odpowiednika w harmonii „mistycznego Ciała Chrystusa”, to znaczy – Kościoła, żyjącego w konkretnej wspólnotcie parafialnej.

Kochani rodzice! Przyzwyczajajcie swoje dzieci do śpiewu z organami

podczas liturgii. Profesor Henryk Jan Botor, kompozytor, organista i wykładowca w Akademii Muzycznej w Krakowie, przestrzega, aby nie straszyć dzieci muzyką organową, nie uprzedzać do niej! Co ma na myśli? Otóż, zauważa, że w filmach rysunkowych dla dzieci, kiedy pojawiają się wampiry, rozgrywa się jakiś horror, zawsze podstępnie towarzyszy temu obrazowi muzyka organowa. Potem dziecko przychodzi do kościoła i te filmowe sceny od razu mu się przypominają, wywołując negatywne skojarzenia!

Chrońmy godność muzyki organowej! Tak niedawne to przecież czasy, gdy w Rosji kościoły wraz z poświęconymi organami zamieniane były na sale koncertowe, na restauracje. Tak dzieje się dziś w Zachodniej Europie. W Rosji czyniono to przemocą. Na zachodzie Europy czyni się dziś to samo za pieniądze. Poumierali ci, którzy budowali organy i nie wystąpią w ich obronie. Ich synowie sprzedali kościoły razem z organami, bo wybrali sobie innych bogów. Służą im w innych świątyniach: w bankach, supermarketach, w kasynach. Drżenie przejmuje, gdy się o tym myśli!

5. Umiłowani! Dzisiaj, w trzecią niedzielę Adwentu, na początku nowego roku liturgicznego, rozpoczyna się w historii parafii Skrzydlna nowy etap wielbienia Boga, z udziałem nowo poświęconych organów! Jest to bardzo ważne, historyczne wydarzenie!

Świadczy nie tylko o ofiarności tułtejszych parafian, dobrodziejów, sponsorów, bo jest to przecież przedsięwzięcie kosztowne! Jest nie tylko owocem mistrzowskiej pracy organomistrzów, ale jest to również jakby znak sakramentalny.

Poświęcenie nowych organów przypomina bowiem chrzest święty chrześcijanina. Na chrzcie nadaje się imię. Nowy kościół, czy nowe dzwony, gdy są poświęcane, otrzymują imiona świętych. Organy nie otrzymują liturgicznego imienia. Zapyta ktoś, dlaczego? Bo organy otrzymują swoje imię w chwili powstania. Jest to imię parafii, którą reprezentują w oddawaniu Panu Bogu należnego uwielbienia i chwały. Tym imieniem jest zatem cała parafia pw. św. Mikołaja w Skrzydlniej, są wszyscy tutejsi parafianie!

Siostry i bracia! Gratuluję Wam tego wspaniałego instrumentu. Jest on godny Waszej świątyni, dedykowanej św. Annie. Wpisuje się on także w rodzinę organów naszej ojczyzny i naszej diecezji. Warto wspomnieć przy tej okazji, że najstarsze organy w Polsce znajdują się w Kazimierzu nad Wisłą i w Olkuszku (oba instrumenty datowane na ok. 1620 r.), a w naszej diecezji – to organy na zamku w Dębnie z 1685 r. Natomiast największe organy w Polsce to organy w katedrze wrocławskiej (150 głosów) i w bazylice w Licheniu (157 głosów). Natomiast w naszej diecezji największy obecnie instrument organowy znajduje się w kościele Miłosierdzia Bożego w Dębicy (64 głosy).

Umiłowani! Niech harmonia dźwięków muzyki organowej, jak fala, unosi dusze nasze ku niebu, niech umacnia w naszych duszach Boży ład, wycisza, pobudza do jeszcze intensywniejszego wielbienia Boga, który żyje i króluje, i włada nami i całym światem, wczoraj, dziś i na wielki wieków. Amen.

Ks. inf. Adam Kokoszka

* * *

ORGANISTA... WIERSZEM!!!

SZUKAJ I PRÓBUJ ZROZUMIEĆ...

Chcesz Boga zrozumieć?!
Najpierw Go odszukaj.
Ażeby to zrozumieć...
Do ludzkich serc pukaj,
lecz nie zimną dłonią,
Miłością, co płonie!
Tą, która Cię będzie
ratować przy zgonie...

* * *

ANIOŁE TO, CZY CO...

To nie prima aprilis.
To jest prawda, szczerza!
Ten zobaczy anioła,
kto w lustro poziera.
A jeślibyś zobaczył
jakąś postać z rogiem...
To biegusiem, złóż ręce
i rozmawiaj z Bogiem!

* * *

PRZESTROGA

Od Boga,
chciałbyś wszystko!
A w zamian
nic nie dać...
Chytrość
jest niebezpieczna,
duszę można sprzedać!

MATKO NASZ BOLESNA

Tyle bólu wycierpiałś,
gdy na krzyżu
Syn umierał...
Wyproś nam
przez łzy Twe święte,
by świat
Boga nie odbierał...!
Niech w rodzinach
wzrasta miłość!

A.K. Pokój, zgoda
niech nastanie.
A gdy przyjdzie
miecz boleści,
daj nam
z Bogiem pojednanie...

* * *

KU MĄDROŚCI

Mądry człowiek, przed Bogiem,
skłoni się w pokorze.

A.K. A głupi, będzie wołał:
Daj więcej, o Boże...!

Mądry zabierze tyle
ile weźmie w dłonie.

Głupi, wóz załaduje...

Jeszcze sprzeda konie.

Mądry, da przykład życia,
modlitwą i pracą!

Głupi, leżąc zapyta...
ile mu zapłaca

Chytrość, gniew czy zachłanność...

A.K. Rodzą się z głupoty.
Zamiast głupio rozmyślać,
weź się do roboty! A.K.

* * *

Z okazji dwusetlecia kościoła parafialnego św. Marcina w Schwyz dr Baettig oprowadzał zwiedzających po tej najzobowiązniejszej ze świątyń Szwajcarii. Pewnej soboty udał się jednak do swego kościoła jedynie w towarzystwie trzyletniego syna. Podczas gdy ojciec wyjaśniał wyraźnie zafascynowanemu malcowi treść obrazów, siwy jak gołąb zakrytych zajęty był na chórze porządkami. Po powrocie do domu mama pyta zachwyconego chłopca: „No jak ci się podobało?”. Malec na to, eksplodując niemal z podniecenia: „Widziałem Pana Boga! Właśnie ścierał kurze!”.

„Macie tu wspaniały kościół” – stwierdza turysta, zwracając się do jednego z tubylców w jakiejś dolnobawarskiej miejscinie. „Tak, tak – przytakuje zagadnięty – oszczędza się go”.

* * *

Ichhak lamentuje na głos w synagodze: „Tylko dziesięć szylingów, wielki Boże, tylko dziesięć szylingów na chleb dla dzieci!”. Bogaty Żyd obok sięga do kieszeni: „Masz tu te dziesięć szylingów i przestań Mu zawracać głowę! Niech się teraz skupi na mnie”.

* * *

¹ Humor zacytowano z: Aloys von Euw, *Ach, ten personel naziemny*, Kraków 1995, s. 13, 16.

* * *

„HOSANNA”

Wydawca:

Wydział Muzyki Kościelnej
Kurii Diecezjalnej w Tarnowie,
Wydawnictwo Diecezji
Tarnowskiej „Biblos”

Zespół redakcyjny:

Ks. dr Grzegorz Piekarczyk – red. naczelny, mgr Sławomir Barszcz, mgr Paweł Pasternak, mgr Damian Sowa, Łukasz Tryba, Foto: arch. (m.in.)

Godziny przyjęć stron w Wydziale:

poniedziałek – piątek: 8.30-12.00
(II piętro, pok. 2.13)

Adres redakcji:

Ul. Piłsudskiego 6
33-100 Tarnów
tel. 14 631 73 48; kom. 606 332 134
e-mail: muzyka@diecezja.tarnow.pl
<http://www.muzyka.diecezja.tarnow.pl>

Skład i druk: BIBLOS

plac Katedralny 6
33-100 Tarnów, tel. 14 621 27 77
<http://www.biblos.pl>

Ur. Trójcy Przenajświętszej

W. Jeden w naturze
P. Trójcy Najświętszej
K. Zbliżam się w pokorze
U. Ciebie Boga wysławiamy

Adoracja N. Sakr.:

– O zbawcza Hostio
– Niech będzie Bóg uwielbiony
– Bóg nad swym ludem zmił.
– Przed tak wielkim Sakram.

Ur. Bożego Ciała i Krwi

W. Sław języku tajemnicę
P. Jam jest chlebem żywym
K. Pan zstąpił z nieba
U. Panie dobry jak chleb
Z. Niechaj z nami będzie Pan

X niedziela zwykła

W. Boże obdarz Kościół Twój
P. Idźcie na cały świat
K. O Panie, Ty nam dajesz
U. O Boże, dzięki Ci składamy
Z. Niechaj z nami będzie Pan

Ur. N. Serca P. Jezusa

W. Twemu Sercu cześć skład.
P. Kochajmy Pana
K. Każda żyjąca dusza
U. O niewysłowione szczęście
Z. Najświętsze Serce Boże

XI niedziela zwykła

W. Złącz Panie miłujących Cię
P. Gdzie miłość wzajemna
K. Jezu, Miłości Twej
U. Dziękujemy Ci, Ojczy nasz
Z. Najświętsze Serce Boże

XII niedziela zwykła

W. Weź w swą opiekę
P. Karmisz, Panie
K. O Panie, Ty nam dajesz
U. Jezusowi cześć i chwała
Z. Idźcie na cały świat

Ur. Piotra i Pawła

W. Weź w swą opiekę
P. Panie, umocnij wiarę naszą”
K. Bądźże pozdrowiona
U. Radośnie Panu hymn śpiew.
Z. Chryste Ty jesteś drogą

XIII niedziela zwykła

W. Pójdź do Jezusa
P. Przyjmij o Najświętszy Panie
K. Bądźże pozdrowiona
U. Bądź pochwalon na wieki

Adoracja N. Sakr.:

– O zbawcza Hostio
– Duszo Chrystusowa
– Panie, przebac nam
– Przed tak wielkim Sakram.

XIV niedziela zwykła

W. Kochajmy Pana
P. Czego chcesz od nas, Panie
K. Jezu w Hostii utajony
U. Cóż Ci, Jezu, damy
Z. Pan, mój Wódz i Pasterz

XV niedziela zwykła

W. Serce me do Ciebie wnoszę
P. Składamy Ci Ojczy
K. O Święta Uczto
U. Dziękuję, o Panie
Z. Błogosław, Panie, nas Boże,

XVI niedziela zwykła

W. Boże, lud Twój
P. Jeden chleb
K. Panie, pragnienia ludzkich
U. Niech będzie chwała
Z. Pod Twą obronę

XVII niedziela zwykła

W. Przyjdźcie do Mnie
P. Panie, pragnienia ludzkich
K. U drzwi Twoich
U. Radośnie Panu hymn śpiew.
Z. Kto się w opiekę

Św. Przemienienia Pańsk.

W. Najśłodszy Jezu
P. Z rąk kapłańskich
K. Zbliżam się w pokorze
U. Bądź pochwalon na wieki

Adoracja N. Sakr.:

– O zbawcza hostio
 – Upadnij na kolana
 – Panie przebacz nam
 – Dzięki, o Panie
 – Pobłogosław Jezu drogi

XIX niedziela zwykła

W. Pod Twą obronę
P. Przyjmij Ojczyzę tę ofiarę
K. Jezu, Jezu do mnie przyjdź
U. Jezusowi cześć i chwała
Z. Błogosław Panie nas

Ur. Wniebowzięcia NMP

W. Dzisiaj pozdrawiamy
P. O Maryjo w niebo uniesiona
K. Chrystus Pan karmi nas
U. Dziękczynne pieśni śpiew.
Z. Królowej Anielskiej śpiew.

XX niedziela zwykła

W. Boże zmiłuj się nad nami
P. Przyjmij Ojczyzę, Hostię białą
K. Ja wiem, w Kogo ja wierzę
U. Dzięki, o Panie
Z. Głoś imię Pana

Ur. Matki B. Częstochow.

W. Gwiazdo śliczna wspaniała
P. Jak szczęśliwa Polska cała
K. Panie, dobry jak chleb
U. Chrystus Pan karmi nas
Z. My chcemy Boga

XXI niedziela zwykła

W. Boże obdarz Kościół swój
P. Przyjmij o Najświętszy Panie
K. Panie pragnienia ludzkich
K. Twoja cześć, chwała
Z. Weź w swą opiekę

* * *

(Propozycje pieśni na IV kwartał roku liturgicznego: wrzesień – listopad 2022 r. , będą podane na stronie Wydziału Muz. Koś. W linku: Pismo Hosanna i Maestro)

* * *

MUZYCZNE NOWOŚCI WYDAWNICZE

„**ŚPIEWAJCIE PANU – materiały nutowe dla chórów**” – to „nowa” seria wydawnicza skierowana do wszystkich organistów, dyrygentów i chórmistrzów działających w naszej diecezji (i nie tylko). Seria zawiera bowiem nieskomplikowane utwory chóralne z przeznaczeniem dla zespołów wielogłosowych działających w parafiach. Jest ona w zasadzie wznowieniem wydań przygotowywanych na powielaczach przez ks. prof. Kazimierza Pasionka.

Ukazały się już: zeszyt I – „**KOLEĐY A'CAPPELLA na chór mieszany**” oraz zeszyt II – „**KOLEĐY Z TOWARZYSZENIEM ORGANÓW na chór mieszany**”. W przygotowaniu są następne zeszyty m.in. zawierające śpiewy wielkopostne i wielkanocne.

Zeszyty można nabyć w sklepach BIBLOS.

Spis treści:

* Od Redakcji	1
* Modlitwa w intencji Synodu	2
* Z życia diecezji tarnowskiej	3
* Nekrologi	4
* VII Ogólnopolski Festiwal Muzyki Chóralnej <i>Sacra ecclesiae cantio – Tarnów 2023</i>	5
* Rekolekcje dla organistów	6
* Zapisy do DSO w Tarnowie	7
* Pytania: <i>Jakie prace przy organach organista może wykonać samodzielnie?</i>	10
* Ks. A. Zajac – <i>Czy tylko śpiewanie? Próba kompleksowego spojrzenia na specyfikę kościelnych zespołów śpiewaczych (cz. II)</i>	11
* Ł. Tryba – <i>Bóg i wielu kompozytorzy – Mikołaj z Krakowa</i>	14
* P. Pasternak – <i>Nowe organy w kaplicy Wyższego Seminarium Duchownego w Tarnowie</i>	16
* Sprawozdania	20
* Zza kontuaru: <i>Organ naszym darem dla Boga</i>	29
* Organista – wierszem	32
* Humor	33
* Propozycje pieśni: VI – VIII 2023	34

*Chór Mieszany CANTICUM JUBILAEUM z Bazyliki Limanowskiej
w czasie koncertu jubileuszowego z okazji 25 lat działalności artystycznej (21.01.2023 r.)*

ul. Dwernickiego 1
33-100 Tarnów
tel. 14 62-24-222, kom. 606 332 134
e-mail: muzyka@diecezja.tarnow.pl
<http://www.muzyka.diecezja.tarnow.pl>
link: Szkoła organizatorska

*Nowe organy piszczałkowe
w Kościele pw. Matki Bożej
Szkaplerznej w Tarnowie*

Diecezjalne Studium Organizatorskie im. ks. K. Pasionka w Tarnowie

reaktywowano w 1965 roku z inicjatywy ks. bpa Jerzego Ablewicza i jest ono kontynuatorem szkoły organizatorskiej działającej w latach 1837-1845, a następnie 1888-1910. Organizację Studium w powojennej rzeczywistości ks. abp J. Ablewicz polecił ks. Kazimierzowi Pasionkowi, który był dyrektorem szkoły przez czterdzieści lat (1965-2004).

Poprzez swoją działalność dydaktyczno-artystyczną Studium stawia sobie za cel przygotowanie odpowiednio wykwalifikowanych kadr ludzi do podjęcia w przyszłości zawodu organisty.